Ἔτος Α' ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, Ἰούνιος 1912 Τεῦχος 6ον

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕΤΑ ΤΕΜΑΧΙΩΝ ΦΩΝΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΕΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗι ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΙΚΗι ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚΗι ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ

ΤΗι ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑι ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΞΕΝΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΣ

Η ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ ΤΗΣ "ΜΟΥΣΙΚΗΣ,,

Διὰ τοῦ παρόντος τεύχους συμπληροῦται, χάριτι θείᾳ, ἡ ἑξάμηνος τῆς «Μουσικῆς» σταδιοδρομία. Ὅταν ἐσκέφθημεν τὸ πρῶτον διὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς μετά τινος δισταγμοῦ ἐβαίνομεν ἐπὶ τὸ ἔργον, ἀλλ' ὁ δισταγμὸς ἡμῶν οὗτος ἀπεδείχθη μάταιος ἀπὸ τοῦ Α' ἔτι τεύχους, καθόσον τοῦτο ἐξαντληθέν, ἐνέβαλεν ἤδη ἡμᾶς εἰς τὴν φροντίδα τῆς ἀνατυπώσεως. Τὰ πράγματα ἄρα ἀπέδειξαν, ὅτι ἡ ὕπαρξις καταλλήλου μουσικοῦ Περιοδικοῦ ἦτο ἀπαραίτητος καὶ λίαν ἀναγκαία. Τοσοῦτον μάλιστα ἀναγκαία, ὥστε εἰλικρινῶς διαβεβαιοῦμεν, ὅτι καθ' ἕκαστον μῆνα τὸ ἓν τρίτον σχεδὸν τῆς ἐπικαίρου ὕλης τοῦ Περιοδικοῦ ἐλλείψει χώρου ἀποκλείεται, στεροῦν οὕτω ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νὰ παρακολουθήσωμεν εὐρύτερον τὴν περὶ ἡμᾶς μουσικὴν κίνησιν. Διὰ τίνων δὲ ὑλικῶν μέσων καὶ θυσιῶν ὁ καλλιτεχνικὸς οὗτος χῶρος δύναται νὰ εὐρυνθῇ, περιττὸν θεωροῦμεν καὶ νὰ ὑποδείξωμεν, ὡς λίαν εὐνόητον. Διὸ παρακαλοῦμεν τοὺς ἡμετέρους συνδρομητάς, ὅπως ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ κύκλῳ διενεργήσῃ τὰ δέοντα πρὸς σύστασιν νέων συνδρομητῶν, ὧν ἡ αὔξησις κατ' ἀνάγκην θὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἐπαύξησιν καὶ τῶν σελίδων τοῦ Περιοδικοῦ, οὕτως ὥστε τοῦτο διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς προσπαθείας αὐτοῦ νὰ κατασταθῇ κοινὸν πάσης φιλομούσου ἑλληνικῆς ψυχῆς κτῆμα καὶ σέμνωμα.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΑΝΕΚΔΟΤΟΥ "ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑΣ,,

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ν. ΜΑΛΤΟΥ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ (1803—1889)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ Ε' τεύχους).

Πᾶσαι αἱ ἐκκλησιαστικαὶ μουσικαὶ συνθέσεις τοῦ Αὐγερινοῦ ἐμουσουργήθησαν κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐτῶν 1860—1889, ἀλλ' ὅμως αἱ πλεῖσται αὐτῶν μετερρυθμίσθησαν ἐν Ταϊγανίῳ ἔνθα ἐπέστρεψε τῷ 1879. Ἐν τοῖς μετὰ τὸ 1880 γραφεῖσιν ἔργοις ὁ Νικόλαος υἱοθέτησε τὸ ἐλεύθερον σύστημα, ἤτοι τὸν ἀσύμμετρον ρυθμὸν φρονῶν, ὅτι οὕτως ἀποδίδεται ἀκριβέστερον καὶ ἐκφραστικώτερον τὸ ἱερὸν κείμενον. Τὸ τελευταῖον τοῦ Αὐγερινοῦ μουσούργημα εἶναι «Ἡ παννυχὶς τῶν τεθνεώτων», ὅπερ ἀπεπεράτωσε τὴν τρίτην ἑβδομάδα πρὸ τοῦ θανάτου, καταλαβόντος αὐτὸν ἐν ἡλικίᾳ 86 ἐτῶν, ἀπολαύοντα εἰσέτι ἀνθηρᾶς ὑγείας καὶ δυνάμεως τῇ 26 Μαΐου 1889 ἐν Ταϊγανίῳ. Τὸ κύκνειον τοῦτο μουσούργημα τοῦ Νικολάου Αὐγερινοῦ ἐξετελέσθη τὸ πρῶτον κατὰ τὴν ταφὴν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ψαλτῶν τῆς ἐν Ταϊγανίῳ ἐκκλησίας τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, πρὸς χρῆσιν τῆς ὁποίας ἦσαν ὡρισμέναι πᾶσαι αἱ ἱεραὶ αὐτοῦ μουσικαὶ συνθέσεις.

Ὅτι ὁ ἀείμνηστος Αὐγερινὸς ἐξετιμᾶτο δεόντως καὶ ὑπὸ τῶν ξένων καταδεικνύει τὸ γεγονός, ὅτι ὁ διάσημος τῆς Ρωσσίας μουσουργὸς Πέτρος Τσαϊκόφσκης ἐν ἔτει 1885, λίαν τότε ἀπησχολημένος εἰς τὴν μελοποίησιν τῶν λειτουργικῶν τετραφώνων ψαλμῶν ἐπὶ τῇ βάσει ἑλληνικῶν τοῦ Κιέβου ἤχων, δὲν ὤκνησε νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτὸν ἐν Ταϊγανίῳ καὶ μίαν ὁλόκληρον ἡμέραν ν' ἀφιερώσῃ εἰς μελέτην τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς τοῦ σεβασμίου γέρον-

τος. Ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ Τσαϊκόφσκη ἔτι ὁ Sivori, ὁ μέγας μαθητὴς τοῦ ἀθανάτου Παγανίνη, γνωρίσας ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ὡς εἴπομεν, τὸν ἀοίδιμον μουσουργόν μας καὶ ἐκτιμήσας τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ δὲν ἐδίστασε νὰ ὀνομάσῃ τὸν εἶκον αὐτοῦ «Le rendez-vous des plus grands artistes et musiciens de tous pays». Καὶ τῷ ὄντι· ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψει, ὅτι ὁ Ν. Αὐγερινὸς δὲν ἐδιδάχθη συστηματικῶς οὔτε τὰ στοιχεῖα τῆς ἁρμονίας, οὔτε τὴν περὶ φυγῆς (fuga) θεωρίαν, ὅτι ἐν γένει ἦτο ἀδαὴς τῶν διαφόρων τῆς μουσικῆς σχημάτων καὶ τύπων καὶ ὅτι ἐν πᾶσι κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μουσικῶν προτάσεων καὶ θεμάτων ἠκολούθει μόνον τὸ ἔνστικτον αὐτοῦ, ἐκπλήσσεται τῇ ἀληθείᾳ σκεπτόμενος, πῶς κατώρθωσεν ὁ μουσουργὸς οὗτος νὰ ὑπερπηδήσῃ πάσας τὰς δυσχερείας, νὰ χειρίζηται πολυφωνικῶς μετὰ τόσης εὐκολίας τὰς φωνὰς καὶ διαυγείας ἐν τῷ ρυθμῷ, τοῦθ' ὅπερ καὶ αὐτοὶ οἱ τῆς παλαιᾶς ἱερᾶς μουσικῆς Ἰταλοὶ διδάσκαλοι ἤθελον ζηλεύσῃ.

Ὁ Ν. Αὐγερινὸς κατέλιπε τρεῖς λειτουργίας, ἐξ ὧν ἡ πρώτη ἐν τόνῳ **Δο** *μείζονος γένους κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, καὶ ἡ δευτέρα ἐν τόνῳ* **Μι** *ἐν ὑφέσει μείζονος γένους, ἐξόχως αὕτη ἑλληνική, κατὰ τὸν καθαρώτερον βυζαντινὸν ρυθμόν, εἶναι ἐξόχως ὡραῖαι. Πρὸς τούτοις συνέθηκε πολλὰ «Σὲ ὑμνοῦμεν», «Ἄξιόν ἐστιν», «Χριστὸς ἀνέστη», «Κύριε ἐλέησον», πολλὰ «Χερουβικά», ἐξ ὧν τὸ ὑπ' ἀρ. 3 ἐν τόνῳ ἐλάσσονος γένους εἶναι ὄντως ἀριστούργημα, ἀποπνέον ἀκραιφνὲς θρησκευτικὸν αἴσθημα, πολλοὺς «ψαλμούς», «τροπάρια», «κοντάκια», «ἀντίφωνα», διὰ πάσας σχεδὸν τὰς ἑορτὰς τοῦ ἔτους. Ἰδίως δὲ τὰ ᾄσματα τοῦ ἑσπερινοῦ, αἱ πρωϊναὶ ἀκολουθίαι τῆς μεγάλης νηστείας καὶ πρὸ πάντων τῆς μεγάλης ἑβδομάδος τῶν Παθῶν εἶναι ἔργα ἐξόχως ὑψηλὰ καὶ κατανυκτικά. Τὰ «Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς», «Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται», «Σήμερον κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου», «Τὸν νυμφῶνά σου βλέπω», «Ἀνάστα ὁ Θεός», «Ψυχή μου, ψυχή μου», «Κύριε τῶν Δυνάμεων», «Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ», κτλ. εἶναι ἔκλαμπρα μουσουργήματα, ψαλλόμενα λίαν ἐπιτυχῶς ἐν Πετρουπόλει, Μόσχᾳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ρωσσίας ἐν θρησκευτικαῖς συναυλίαις καὶ ἐξόχως ὑπὸ εἰδημόνων καλλιτεχνῶν θαυμαζόμενα.*

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ τοῦ Ν. Αὐγερινοῦ ψάλλεται ἔτι καὶ νῦν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἐν Ταϊγανίῳ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Τριάδος ἐν Ὀδησσῷ, ἐν Λιβερποὺλ καὶ ἀλλαχοῦ. Δυστυχῶς ὅμως ἡ μουσικὴ αὕτη δὲν ἐδημοσιεύθη ἀκόμη διὰ τοῦ τύπου καὶ ἕνεκα τούτου δύσκολος εἶναι ἡ εὑρεῖα αὐτῆς διάδοσις, διενεργουμένη μόνον διὰ χειρογράφων καὶ τούτων οὐχὶ πάντων ἀπηλλαγμένων σφαλμάτων. Ἀλλὰ νῦν λίαν εὐφρόσυνον ἄγγελμα ἀνακοινοῖ μοι ἐκ Ροστοβίου ὁ ἀξιότιμος φίλος κ. Ματθαῖος Σ. Μαυρογορδᾶτος, ἐγγονὸς τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου[1]*, ὅστις, διαρρευσάντων ἤδη 15 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πάππου του κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν, νὰ μὴ ἴδωσι τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐνωρίτερον τὸ φῶς διὰ τοῦ τύπου, ἀπεδύθη εἰς τὸν εὐγενῆ ἀγῶνα νὰ περισυλλέξῃ καὶ καταρτίσῃ ἐκ τῶν διασωθέντων προχείρων ἔργων τοῦ Αὐγερινοῦ ὅσον ἔνεστι τελειότερον ἀντίγραφον πρὸς δημοσίευσιν. Ἡ ἔκδοσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς τοῦ μεγάλην ἀξίαν κεκτημένου ἐκκλησιαστικοῦ μουσουργοῦ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, διαδιδομένη ἀνὰ πάσας τὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας, τάς τε ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, θέλει πληρώσῃ μέγα κενόν.*

Διότι ἡ μουσικὴ τοῦ μακαρίτου Αὐγερινοῦ, ὡς γράφει μοι ἐπὶ λέξει ὁ κ. Μαυρογορδᾶτος, «δὲν εἶναι μόνον ἐκφραστική, ἀλλ' ἐπιβλητικὴ καὶ κατανυκτική, ὡς ἁρμόζει εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς θρησκείας μας, ἥτις δὲν ἐπιδέχεται τὰς θεατρικὰς ἐπιδείξεις τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας».

Ἐν Ὀδησσῷ.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ν. ΜΑΛΤΟΣ.

1. Τῷ περισπουδάστῳ μοι φίλῳ Μ. Σ. Μαυρογορδάτῳ, ἀξιολόγῳ καὶ ἐμβριθεῖ μουσουργῷ, κληρονομήσαντι τοῦ πάππου του τὰς ἀρετάς, ἐκφράζω καὶ δημοσίᾳ τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας μου, ὡς πάνυ εὐγενῶς παρασχόντι μοι πάσας τὰς βιογραφικὰς σημειώσεις πρὸς σύνταξιν τῆς παρούσης πραγματείας.

Α. Ν. Μ.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

Ὅτε ποτὲ Ἰσμηνίας ὁ αὐλητὴς ἔπαιζεν αὐλὸν εἰς μίαν θυσίαν, τὰ τῆς θυσίας ἱερὰ δὲν εἰσηκούσθησαν. Ὁ μισθώσας τότε αὐτὸν λαβὼν τὸν αὐλὸν ηὔλησε μὲν ὁ ἴδιος γελοίως, ἀλλὰ τὰ τῆς θυσίας ἐπέτυχον. Ὅταν δὲ οἱ παρόντες ἐξέφραζον τὴν ἔκπληξιν αὐτῶν διὰ τοῦτο, ὁ Ἰσμηνίας γελάσας ἀπήντησε πρὸς τὸν μισθωτήν·

—Ἀλλ' ὅταν μὲν ἐγὼ ηὔλουν, οἱ θεοὶ ἡδέως διέτριβον· σπεύδοντες δὲ σοῦ γ' ἀπαλλαγῶσιν ἐδέχθησαν τὴν θυσίαν.

Πλουτάρχου «Συμποσιακὰ προβλήματα».

*

«Λαὸς ἄνευ ἐθνικῆς μουσικῆς εἶνε νὺξ ἄνευ ἀστέρος, εἶνε κῆπος ἄνευ ἀνθέων, καρδία ἄνευ αἰσθήματος καὶ πρόσωπον ἄνευ μειδιάματος».

Γ. Μιστριώτης.

Εἶνε ὁ ἐμπνευσμένος ἀνεψιὸς τοῦ ἀνωτέρω περιγραφομένου ἀειμνήστου Ν. Αὐγερινοῦ, πλουσιοπαρόχως κληρονομήσας καὶ τὸ μουσικὸν ἐκείνου τάλαντον. Ἐν *Ροστοβίῳ* τῆς Ρωσσίας διαμένων ἀποτελεῖ σπουδαῖον αὐτοῦ κοινωνικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν παράγοντα. Εἶνε διευθυντὴς τῆς Ρωσσοασιατικῆς τραπέζης, διαχειριστὴς δύο μεγάλων ἑταιρειῶν ἀνθρακωρυχείων, Πρόεδρος τοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου, μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος καὶ διαφόρων ἄλλων καθηκόντων. Πρὸς τούτοις δὲ διευθυντὴς καὶ ἐξεταστὴς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τμήματος τῆς Ρωσσικῆς μουσικῆς τοῦ Ροστοβίου (Ὠδείου, ἀποτελουμένου νῦν ἐκ 410 μαθητῶν καὶ θεωρουμένου ἑνὸς ἐκ τῶν διασημοτερων καὶ καλλίτερον διωργανωμένων ἐν Ρωσσίᾳ). Καὶ ἐν τούτοις μεθ' ὅλας τὰς ἐκ τῶν τιμητικῶν τούτων ἀξιωμάτων ἀπορρεούσας πολλαπλᾶς ὑποχρεώσεις ἀφιεροῖ τὰς ὀλίγας τῆς ἀνέσεώς του στιγμὰς καὶ εἰς τὴν θείαν τοῦ Ἀπόλλωνος τέχνην. Ἀλλ' αἱ ὀλίγαι αὗται στιγμαὶ πλουσιοπαρόχως ἀναπληροῦνται διὰ τοῦ φυσικοῦ μουσικοῦ ταλάντου καὶ διὰ τῆς εὐρείας μουσικῆς αὐτοῦ μορφώσεως, γενομένης ἐν ὀνομαστῷ τῆς Γαλλίας Ὠδείῳ. Ἡ ἐν ἄλλῃ ἄλλως τε στήλῃ δημοσιευομένη μελοποιΐα αὐτοῦ καταδεικνύει τὴν περὶ τὸ μουσουργεῖν εὐχέρειαν καὶ τὸ γόνιμον τῆς ἐμπνεύσεως αὐτοῦ. Τὸ φυσικὸν μουσικὸν τάλαντον αὐτοῦ καὶ ἡ πρὸς τὴν θείαν τέχνην ἁγνὴ λατρεία διαπερῶσι, δίκην ἀκτίνων Ραΐτκεν, πᾶσαν ἄλλης πολυπλόκου ἐργασίας ἀντίστασιν καὶ διαφωτίζουσιν αὐτήν. Θεῖον ὄντως δώρημα ἡ μουσικὴ ἔμπνευσις!

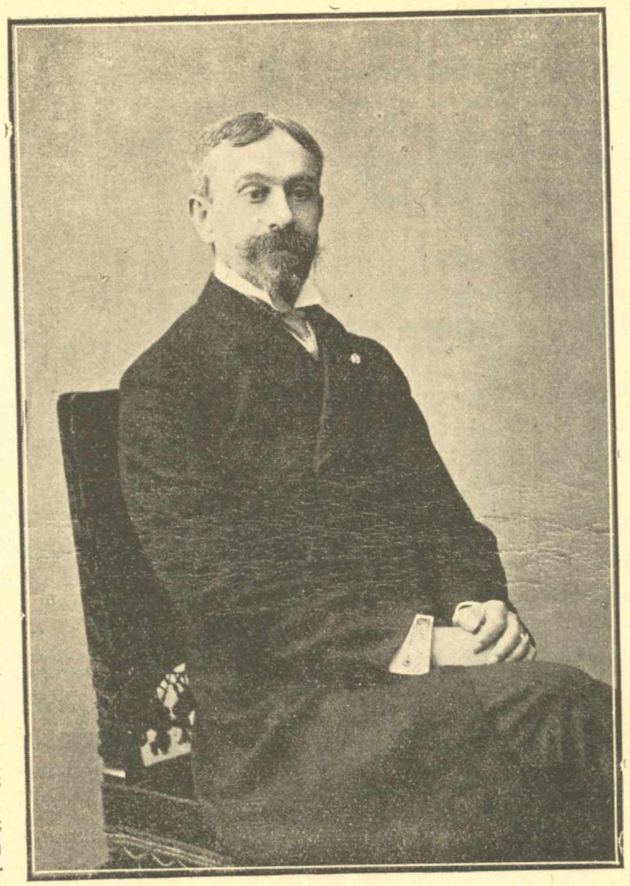

ΜΑΤΘΑΙΟΣ Σ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ

Ἂν καὶ πολλάκις θὰ δοθῇ ἡμῖν εὐκαιρία ἵνα ἀσχοληθῶμεν καὶ περὶ τὰς μουσικὰς ἐνασχολήσεις τοῦ διαπρεποῦς τούτου ἕλληνος καλλιτέχνου, ἐν τούτοις καὶ ἀπὸ τοῦδε λέγομεν, ὅτι ἔχει μελοποιήσει καὶ ἱκανὰ ἔργα, ἅτινα, ἐκτελεσθέντα ἐν ἀριστοκρατικαῖς μουσικαῖς συναυλίαις Μόσχας καὶ Πετρουπόλεως, ζωηρῶς ἀνευφημήθησαν. Πῶς δὲ τὸ ἐθνικὸν συναίσθημα ἐκδηλοῖ οὗτος ἐν τοῖς συνθέμασιν αὐτοῦ μνημονεύομεν καὶ τὸ ἑξῆς. Πρὸ 4 ἐτῶν ἐν μεγάλῃ ἑλληνικῶν μουσουργημάτων συναυλίᾳ, ὑπὸ Ρώσσων δοθείσῃ, πολυμελὴς ρωσσικὴ ὀρχήστρα μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ὕμνου, τοῦ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνου, δύο ἑλληνικῶν προαυλημάτων τοῦ Glazounoff, τῆς *Ἀριστοαίας*, συμφωνικοῦ ποιήματος τοῦ Tanéïff, ἐξετέλεσε καὶ τὸ λυρικὸν προαύλημα τοῦ ἡμετέρου Μ. Μαυρογορδάτου, τὴν *Ἑλλάδα* του μετὰ ἐνθουσιώδους ἐμβατηρίου. «Ὅταν πρόκειται περὶ μουσικῆς, γράφει πρὸς ἡμᾶς ὁ ἔντιμος ὁμογενής, χάνω ὄχι μόνον τὸ μέτρον τοῦ χρόνου, ἀλλὰ καὶ τὸ μέτρον τῶν ἁρμοδιοτήτων.»

Πόσον ἐν τούτοις θὰ ηὐχόμεθα τοιαύτας τοῦ μέτρου παραβάσεις!

Ἡ «Μουσικὴ» μετ' ἐγκαυχήσεως ὑπερηφανεύεται ἐπὶ τῇ ἐπικοινωνίᾳ μετὰ τοιούτου πολυτίμου ἀνδρός, ὄντως *κεκρυμμένον μουσικὸν θησαυρὸν* ἐγκλείοντος ἐν τῇ ἑλληνικωτάτῃ αὐτοῦ ψυχῇ.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ Η ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ

ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΙΣ

Α΄

Τὸ ἡμέτερον Περιοδικόν, ἑπόμενον τῷ ἀρχικῷ αὐτοῦ προγράμματι, ἐν τῷ πρώτῳ φύλλῳ σαφῶς προδιαγεγραμμένῳ, ἀφιεροῖ ἀπὸ σήμερον σειρὰν ἄρθρων περὶ τῆς *σχολικῆς μουσικῆς*. Ἐκ πολυετοῦς πείρας καὶ πολυποικίλων μουσικῶν προσπαθειῶν ἐσχηματίσαμεν ἐν ἡμῖν τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν, ὅτι μόνον διὰ τῆς ὑποχρεωτικῆς καὶ συστηματικῆς τῆς μουσικῆς διδασκαλίας ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτηρίοις εἶνε δυνατὸν νὰ διαλυθῶσι τὰ παρ' ἡμῖν ἐπιπολάζοντα πυκνὰ τῆς *ἀμουσίας* καὶ *κακομουσίας* νέφη καὶ νὰ γεννηθῇ ἀληθὴς *ἐθνικὴ μουσικὴ συνείδησις*, σύμφωνος πρὸς τὴν τῶν μουσικωτάτων ἡμῶν προγόνων ἀντίληψιν. Ἀληθὴς μουσικὴ συνείδησις, ἐν ᾗ νὰ ἐμφωλεύῃ ἡ ἀκραιφνὴς ἐθνικὴ ψυχή, αἱ ἐθνικαὶ παραδόσεις καὶ τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη, ἐν ᾗ ἄγρυπνον νὰ διατηρῆται τὸ συναίσθημα τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος καὶ τῆς ἀμοιβαίας οἰκειότητος. Ἀπὸ τοῦ Α΄ ἔτι τεύχους τῆς «Μουσικῆς» διαπρεπὴς αὐτῆς ἐκ Βερολίνου συνεργάτης ἐξέθηκεν ἐν διδακτικωτάτῃ ἀνταποκρίσει τὴν συστηματικὴν τῶν γερμανοπαίδων μουσικὴν παίδευσιν, σπουδαίως συντρέχουσαν εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς γερμανικῆς Πατρίδος. Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν διὰ τῆς παρεχομένης μουσικῆς διδασκαλίας ἀντὶ τὰ ἐπισκοτίζοντα τὸν καθ' ἡμᾶς ὁρίζοντα ἀμουσίας καὶ κακομουσίας νέφη νὰ διαλυθῶσιν ἢ καὶ νὰ ἐλαττωθῶσιν ἐπαισθητῶς διὰ τῶν σχολείων, τοὐναντίον ἔτι μᾶλλον ἐπαυξάνονται ταῦτα, οὕτως ὥστε νὰ παραμορφωθῇ ὁ χαρακτὴρ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἀληθοῦς μουσικῆς. Ἐξαιρέσεις βεβαίως ὑπάρχουσι καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλ' αἱ καλαὶ αὗται ἐξαιρέσεις διατί νὰ μὴ καταστῶσιν ἀπαρασάλευτοι ἀληθοῦς

μουσικῆς παιδαγωγίας κανόνες; Πολλὰ εἶνε τὰ αἴτια τῶν ἀτόπων τῆς παρ᾽ ἡμῖν μουσικῆς παιδαγωγίας. Ἐν δὲ τούτων εἶνε καὶ ἡ παντελὴς σύγχυσις τοῦ σκοποῦ τῆς σχολικῆς μουσικῆς καὶ τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς.

Ἀφορμὴν ἐπίκαιρον πρὸς ἐξέτασιν τῆς συγχύσεως ταύτης παρέχουσιν αἱ τελευταῖαι τῶν σχολῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κων/πόλεως καὶ τῶν προαστείων αὐτῆς γυμναστικαὶ ἐπιδείξεις, αἱ τελεσθεῖσαι ἐν Βαφεοχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου παρουσίᾳ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ μυρμηκιᾶς ὁμογενῶν θαυμαστῶν.

Ἡ γυμναστικὴ ἀναντιρρήτως εἶνε χρησιμώτατον καὶ ἀναγκαιότατον μάθημα. Mens sana in corpore sano ἔλεγον καὶ οἱ Λατῖνοι. *Νοῦς ὑγιὴς ἐν σώματι ὑγιεῖ.* Ἀλλὰ πῶς δημιουργεῖται ὁ ὑγιὴς νοῦς; Τίνι τρόπῳ, ποίοις μαθήμασι, τίσι διδάγμασιν; Ἐνταῦθα ἀκριβῶς συμβαίνει ἡ σύγχυσις τῶν δύο ἀδελφῶν μαθημάτων, τῶν δύο τούτων Σιαμαίων ἀδελφῶν, ὧν ὁ ἀποχωρισμὸς τοῦ ἑνὸς ἐπιφέρει κατ᾽ ἀνάγκην τὸν θάνατον τοῦ ἑτέρου.

Ὑπάρχουσι π. χ. παρ᾽ ἡμῖν σχολεῖα, ἐν οἷς ἡ μὲν μουσικὴ ἢ οὐδόλως διδάσκεται, ἤ, καὶ ἂν διδάσκεται, διδάσκεται, ὡς μάθημα ἐπουσιῶδες, ἐκτὸς δηλαδὴ τῶν τακτικῶν ὡρῶν τοῦ προγράμματος. Ἐν ᾧ τοὐναντίον ἐν ταῖς αὐταῖς σχολαῖς ἡ Γυμναστικὴ διδάσκεται ὡς τακτικὸν καὶ ὑποχρεωτικὸν μάθημα. Οὐδὲν ὅμως τούτου ἀντιπαιδαγωγικώτερον καὶ ὀλεθριώτερον.

Διὰ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα, τῆς σχέσεως δηλονότι τῆς μουσικῆς μετὰ τῆς γυμναστικῆς ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει, τὴν *νικῶσαν ψῆφον* ἔχουσιν εὐτυχῶς οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, ὧν τὰ σχετικὰ διδάγματα παρεδέχθησαν σχεδὸν ἀντιγράψαντες πάντες οἱ πεπολιτισμένοι τῆς ὑφηλίου λαοί. Κατὰ τὴν θεωρίαν λοιπὸν τῶν ἡμετέρων προγόνων ἐκπαίδευσις ἄνευ μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς εἶνε οὐ μόνον νεκρὰ ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνος. Ὁ μέγας Πλάτων ἐν τῷ γ΄ τῆς Πολιτείας βιβλίῳ (410, β΄) πρὸς παιδείαν τῶν νέων θεωρεῖ ἀναγκαιοτάτας τὴν μουσικὴν καὶ γυμναστικὴν *κεκραμένας*. Κατὰ τὸν Πλάτωνα ἡ μὲν γυμναστικὴ εἶναι θεραπεία τοῦ *σώματος*, ἡ δὲ μουσικὴ τῆς *ψυχῆς*. Ὅσοι λοιπὸν μεταχειρίζονται τὴν γυμναστικὴν ἄνευ τῆς μουσικῆς *ἀγριώτεροι καὶ σκληρότεροι* γίνονται, ὅσοι δὲ τὴν μουσικὴν ἄνευ τῆς γυμναστικῆς ἀποβαίνουσι *μαλακώτεροι* καὶ *μαλθακώτεροι*. Ἐκ τοῦ ἁρμονικοῦ ἄρα τῶν δύο ἀδελφῶν μαθημάτων συνδυασμοῦ ἀπεργάζεται ὁ τέλειος μαθητής, ὁ τέλειος ἄνθρωπος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μουσικὴ εἶνε θεραπεία τῆς ψυχῆς διὰ τοῦτο κατ᾽ ἀνάγκην τυγχάνει καὶ ἐπικρατεστέρα τῆς γυμναστικῆς, ταύτης διὰ τὸ σῶμα μόνον προνοούσης. Ἡ μουσικὴ τὰς καλὰς καὶ γλυκείας μελῳδίας διὰ τῶν ὤτων, ὥσπερ διὰ χοάνης, εἰσάγουσα εἰς τὴν ψυχὴν τὸ σκληρὸν καὶ θυμοειδὲς αὐτῆς ὥσπερ σίδηρον τήκει καὶ μαλάττει καὶ χρήσιμον ἐξ ἀχρήστου ποιεῖ. Ὁ μὴ δὲ διὰ τοιούτου συνδυασμοῦ μορφούμενος, ὁ *ἄμουσος* δηλονότι καὶ *κακόμουσος*, «*πειθοῖ μὲν διὰ λόγων οὐδὲν ἔτι χρῆται, βίᾳ δὲ καὶ ἀγριότητι, ὥσπερ θηρίον, πρὸς πάντα διαπράττεται, καὶ ἐν ἀμαθίᾳ καὶ σκαιότητι μετὰ ἀρρυθμίας τε καὶ ἀχαριστίας*». Καὶ οὕτω λοιπὸν ὁ θεῖος Πλάτων πρὸς ἀποτροπὴν τοιούτου φοβεροῦ ἀποτελέσματος καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ γυμναστικὴ δέον νὰ βαίνῃ ἐκ παραλλήλου καὶ ἁρμονικῶς μετὰ τῆς μουσικῆς διδασκαλίας.

«*Τὸν κάλλιστα ἄρα μουσικῇ γυμναστικὴν κεραννύντα καὶ μετριώτατα τῇ ψυχῇ προσφέροντα, τοῦτον ὀρθότατα ἂν φαῖμεν εἶναι τελείως μουσικώτατον καὶ εὐαρμοστότατον, πολὺ μᾶλλον ἢ τὸν τὰς χορδὰς ἀλλήλαις ξυνιστάντα*».

Ἄλλος δ᾽ ἐπίσης ἀξιόπιστος συγγραφεύς, ὁ Ἀριστείδης Κοϊντιλιανός, τοὺς παντάπασιν ἀγεύστους τῆς μουσικῆς καὶ ἐστερημένους τῶν ἐκ ταύτης ἀγαθῶν ἀποκαλεῖ *βοσκηματώδεις, ἀγρίους καὶ θηριώδεις*, τοὺς δὲ τὴν μάθησιν αὐτῆς καὶ ὀρθὴν χρῆσιν ἀσπασαμένους ὀνομάζει *ἡμέρους καὶ ὑπεραίροντας κατὰ τὴν φιλανθρωπίαν, εὐδαίμονας δὲ διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ ἐπιστήμην*.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ρηθέντων σαφέστατα δῆλον γίνεται, ὅτι οἱ ἄνευ μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς, ἢ καὶ μετὰ γυμναστικῆς μὲν ἀλλ᾽ ἄνευ μουσικῆς ἐκπαιδεύοντες τὴν ἑλληνικὴν νεολαίαν, προδίδονται αὐτοὶ οὗτοι ἔχοντες πρῶτοι ἀνάγκην παιδεύσεως, ἀφ᾽ οὗ ἐμμέσως τε καὶ ἀμέσως τοὺς παιδευομένους νέους καὶ νεάνιδας καθοδηγοῦσιν εἰς τὴν ἀγριότητα καὶ σκληρότητα τῆς ψυχῆς. Διατί δὲ καὶ ὁ νεώτερος ἐθνικὸς ἡμῶν χαρακτήρ, μεθ᾽ ὅλην τὴν πληθὺν τῶν παρ᾽ ἡμῖν σχολείων, παραμένει εἰσέτι σκαιός, ἄρρυθμος καὶ ἄνευ πειθαρχίας, μετὰ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτιθεμένους λόγους περιττὸν θεωροῦμεν καὶ νὰ ἐξετάσωμεν, καθόσον ἡ ἀρχὴ τοῦ Πλάτωνος εἶνε ἀκαταμάχητος.

*

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω ρηθέντα φρονοῦμεν, ὅτι ἐπιβάλλεται ἐπιτακτικὴ ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἁρμονικῆς σχέσεως μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπεία τῶν Πατριαρχείων, ἐθνοπρεπῶς φερομένη, εἶχε μετακαλέσει πέρυσιν ἐξ Ἀθηνῶν τὸν ἕλληνα καθηγητὴν τῆς γυμναστικῆς κ. Χρυσάφην, ἵνα διδάξῃ καὶ ἀσκήσῃ οὗτος καταλλήλως τοὺς δημοδιδασκάλους τῆς ἀρχιεπισκοπῆς εἰς τὸ λαμπρὸν καὶ παιδαγωγικὸν τῆς γυμναστικῆς μάθημα. Ἀλλὰ γυμναστικὴ ἄνευ μουσικῆς ὁποίους οὐ μόνον ἀτελεῖς, ἀλλὰ καὶ ἐπικινδύνους χαρακτῆρας κατεργάζεται ἐλέχθησαν ἀνωτέρω τὰ δέοντα. Διό, φρονοῦμεν ὅτι ἀπαραίτητον καὶ ἐπιβαλλόμενον καθῆκον ἐπιτάττει αὐτῇ, ὅπως προνοήσῃ καὶ διὰ τὴν μουσικὴν ἄσκησιν τῶν δημοδιδασκάλων, χάριν τῆς ἀρτιωτέρας τῆς σπουδαζούσης νεολαίας ἐκπαιδεύσεως. Οἱ 2—3 μῆνες τῶν διακοπῶν ἂς χρησιμεύσωσιν ὡς ἐλεύθερον στάδιον καὶ μουσικῆς ἐξασκήσεως. Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον μὲν τοὺς *Ὀλυμπιακοὺς* ἀγῶνας διὰ τὴν γυμναστικήν, εἶχον ὅμως καὶ τοὺς *Δελφικοὺς* διὰ τὴν μουσικήν, πρὸς τιμὴν τοῦ Μουσηγέτου θεοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δελφοῖς τελουμένους.

Διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν καταλλήλων προσώπων πεποίθαμεν ὅτι ἡ Σ. Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπεία οὐδόλως θὰ δυσκολευθῇ, διότι ὑπάρχουσιν εὐτυχῶς καὶ ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἄνδρες ἀρτίας μουσικοφιλολογικῆς μορφώσεως. Ὡς τοιοῦτον μάλιστα δυνάμεθα καὶ ἀπὸ τοῦδε νὰ ὑποδείξωμεν τὸν ἐν Ὀδησσῷ εὐδοκίμως τὴν θείαν τέχνην ἀπὸ τριακονταετίας διδάσκοντα διαπρεπῆ ἕλληνα φιλόλογον καὶ μουσικὸν κ. *Ἀναστάσιον Μάλτον*.

Ἤδη ἐναπόκειται εἰς τοὺς ἁρμοδίους ὅπως προνοήσωσι καὶ περὶ τῆς θεραπείας τῆς παρημελημένης ἠθοποιοῦ καὶ ἐθνοποιοῦ μουσικῆς, ἵνα οὕτω αὕτη, ἐκ παραλλήλου μετὰ τῆς γυμναστικῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων ἁρμονικῶς βαίνουσα, συντρέξῃ εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀληθοῦς παιδαγωγίας τῆς νέας ἑλληνικῆς γενεᾶς, παρ᾽ ἧς σύμπαν τὸ ἑλληνικὸν ἀναμένει τὴν ἀναβίωσιν τῆς παλαιᾶς αὐτοῦ εὐκλείας καὶ δόξης.

Γ. Δ. Π.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ ΤΟΥ ΕΘΝ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΣΤΩΝ

(Ἰδιαιτέρα ἀνταπόκρισις τῆς «Μουσικῆς».[1])

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15ῃ Ἀπριλίου 1912.

Ὁ συνδυασμὸς τῆς μουσικῆς μετὰ τῶν πανηγυρικῶν τοῦ πνεύματος ἑορτῶν ὑπῆρξεν ἀείποτε ἡ πρωτίστη φροντὶς τῶν διοργανωτῶν αὐτῶν. Οἱ πανελλήνιοι ἀγῶνες κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦσαν τὸ πρότυπον τῶν τοιούτων εὐγενῶν συνδυασμῶν. Ἡ ἁρμονικὴ δὲ τριὰς τῆς ***ποιήσεως, μουσικῆς*** καὶ ***ὀρχήσεως*** κατὰ τὰς τοιαύτας πανδήμους τοῦ πνεύματος ἑορτὰς ἐπέχεεν οὐράνιον δρόσον ἐπὶ τῶν ψυχῶν τῶν πανελλήλων, ὧν ἔξοχος ψάλτης ὑπῆρξεν ὁ μέγας Πίνδαρος. Ἡ ἔξαρσις τῆς πανηγυρικῆς χαρᾶς ἄνευ τῆς ἐπικουρίας καὶ τῆς μουσικῆς καθίσταται ἄτονος καὶ ἐλαττωματική.

Κατὰ τὰς παρ᾽ ἡμῖν τελεσθείσας ἐσχάτως πανηγυρικὰς ἑορτὰς τῆς 75ετηρίδος τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου καὶ τοῦ συνεδρίου τῶν Ἀνατολιστῶν συμμετέσχε μὲν καὶ ἡ ἑλληνικὴ μουσική, οὐχὶ ὅμως καὶ ὡς ἔπρεπεν. Ἔλειπεν ἡ ***μουσικὴ συνοχὴ*** καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς ἐκ τῶν προτέρων προνοίας καὶ προπαρασκευῆς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς πρὸς συμμετοχήν. Τὸ μοναδικόν μας δὲ Ὠδεῖον, τὸ ὁποῖον ἔπρεπεν εἰς τοῦτο ἐκ καθήκοντος ἐθνικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ νὰ πρωτοστατήσῃ, δὲν ἐπέδειξε δυστυχῶς τὴν ἀπαιτουμένην πρόνοιαν. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην δὲν ἐπιθυμῶ βεβαίως ν᾽ ἀποδώσω εἰς κακὴν θέλησιν, ἀλλ᾽ εἰς τὴν ἔλλειψιν τῆς ***συνοχῆς***. Τὸ Ὠδεῖον ἐν τούτοις ἠδύνατο νὰ παρουσιάσῃ ἕνα πολυμελῆ χορὸν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν συνοδείαν τῆς πολυμελοῦς ὀρχήστρας του νὰ ἐπιδείξῃ εἰς τοὺς ξένους ἐκλεκτά τινα ***δημοτικὰ*** καὶ ***ἐκκλησιαστικὰ*** ᾄσματα, ἢ καὶ ἄλλας ἑλληνικὸς μουσουργίας. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ «Λύκειον τῶν Ἑλληνίδων» παρουσίασεν ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ***ἐθνικῆς ποιήσεως, μουσικῆς*** καὶ ***ὀρχήσεως***, ἀλλὰ τὰ στοιχεῖα ταῦτα σχετικῶς ἦσαν πενιχρά, ἔπρεπε δὲ νὰ ἐνισχυθῶσι καὶ δι᾽ ἄλλων συγγενῶν μουσικῶν παραγόντων, ὅπερ ὅμως δὲν ἐγένετο, ἐλλείψει, ὡς προεῖπον, ***μουσικῆς συνοχῆς***. Προκειμένου δὲ περὶ τῶν ἑορτῶν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου φυσικὸν ἦτο ν᾽ ἀναμείνῃ τις ἐθνικὰς μουσικὰς ἐπιδείξεις, φερούσας χαρακτῆρα καὶ φιλολογικῆς μουσικῆς, ἀπὸ τοὺς τροφίμους αὐτοῦ, ἀπὸ τοὺς νεαροὺς δηλονότι φοιτητάς. Ἀλλ᾽ ἡ μουσικὴ δι᾽ αὐτοὺς εἶνε ἀκόμη terra incognita, διότι θεωρεῖται αὕτη περιττὴ πολυτέλεια. Οἱ Γερμανοὶ φοιτηταί, φέρ᾽ εἰπεῖν, εἰς τοιαύτας ἑορτὰς θὰ ἐπλήρουν τοὺς θόλους τοῦ Πανεπιστημίου αὐτῶν ἁρμονικωτάτων συμφωνιῶν, εἴτε ἀπὸ χορικὰ ᾄσματα ἀρχαίων ἑλληνικῶν τραγῳδιῶν, εἴτε καὶ φοιτητικῶν καὶ πατριωτικῶν γερμανικῶν ᾀσμάτων. Ἀλλ᾽ οἱ Ἕλληνες συνάδελφοι αὐτῶν ἐννοοῦσι νὰ λατρεύωσι τὰς ᾠδικὰς ἑλληνικὰς Μούσας διὰ τῆς μεγαλοπρεποῦς .... σιγῆς.

Οἱ Βούλγαροι κατὰ τὴν ἐνηλικίωσιν τοῦ διαδόχου αὐτῶν τοὺς προσκληθέντας ἐπισήμους ξένους ἐτροφοδότησαν ἐν τῷ θεάτρῳ αὐτῶν δι᾽ ἐθνικῶν ᾀσμάτων καὶ δι᾽ ἐθνικῶν χορῶν τοῦ ἑορτάζοντος ἔθνους. Ἀλλ᾽ οἱ ἡμέτεροι ἐνταῦθα τὰς μουσικὰς ἐκτελέσεις ἐπέδειξαν μᾶλλον διὰ ξένων ᾀσμάτων, παρὰ διὰ τῶν ἡμετέρων, ὡσεὶ οἱ ξένοι νὰ εἶχον ἀνάγκην ἀπὸ ἡμᾶς ν᾽ ἀκούσωσι τὰ μουσικὰ προϊόντα τῆς Πατρίδος των! ***Εἴμεθα Ἕλληνες, ἀλλ᾽ ὄχι καὶ φιλέλληνες ἀκόμη***, κατὰ τὴν φράσιν ἀμερικανοῦ φιλέλληνος.

Ἀλλ᾽ ὅπως καὶ ἂν ἔχωσι τὰ πράγματα εἴμεθα ἠναγκασμένοι χάριν τῆς φίλης «Μουσικῆς» ν᾽ ἀνασγράψωμεν δι᾽ ὀλίγων τὴν γενομένην κατὰ τὰς ἑορτὰς ἑλληνικὴν μουσικὴν ἐπίδειξιν. Ἐν πρώτοις ἐν τῷ Συλλόγῳ Παρνασσῷ ἐδόθη μουσικὴ ἡμερίς, καθ᾽ ἣν ἐξετελέσθησαν ἑλληνικαὶ συνθέσεις τῶν κ. κ. Σαμάρα καὶ Καλομοίρη. Ἡ δεσποινὶς Κορομηλᾶ μὲ τὸν «***Γέρω-Δῆμο***», ὡς καὶ ἡ κ. Μομφεράτου καὶ Φωκᾶ μὲ ἄλλα δημώδη ἑλληνικὰ ᾄσματα ἐνεθουσίασαν τοὺς ξένους Τὸ «Λύκειον τῶν ἑλληνίδων» μὲ τὰ ἐθνικὰ ᾄσματα, μὲ τὰς ἐθνικὰς ἐνδυμασίας καὶ τοὺς ἐθνικοὺς χοροὺς ὁμολογουμένως παρέσχε τὴν ἀγνοτέραν ἐκδήλωσιν τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς. Ἡ ἑλληνογαλλικὴ σχολὴ

1) Ἡ ἀνταπόκρισις αὕτη ἐπρόκειτο νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος, ἀλλ᾽ ἀνεβλήθη ἕνεκα πληθώρας ὕλης.

παρουσίασε παρέλασιν τῶν μαθητῶν αὐτῆς μὲ φουστανέλλας καὶ ἐθνικὰ ᾄσματα πρὸ τῆς Μητροπόλεως. Ὁ δὲ καθηγητὴς τοῦ Ὠδείου κ. Κ. Ψάχος ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸ συνέδριον τῶν ἀνατολιστῶν «*Περὶ τῆς παρασημαντικῆς τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, ἥτις ἦτο δῆθεν συμβολικὴ στενογραφία ἀπὸ τοῦ Θ' μέχρι τοῦ ΙΘ' μ. Χ. αἰῶνος*». Ἀλλ' ἄρά γε ἡ τελεία καὶ ἔντεχνος ψαλμῳδία τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τῶν ἄλλων βυζαντινῶν ναῶν μὲ συμβολικὴν στενογραφικὴν γραφὴν ἦτο δυνατόν ποτε νὰ φθάσῃ εἰς τὺ ὕψος τῆς δόξης καὶ εὐκλείας αὐτῆς; Ἐλπίσωμεν ὅτι οἱ μουσικολόγοι θὰ διευκρινήσωσι τὴν γνώμην ταύτην.[1] Ἐπίσης ἐν τῷ Β. θεάτρῳ ἐδιδάχθη καὶ ὁ «Οἰδίπους Τύραννος» τοῦ Σοφοκλέους κατὰ τὴν γνωστὴν ἔμμετρον μετάφρασιν τοῦ Ἀγγ. Βλάχου, ἄνευ ὅμως τῆς ᾠδῆς τῶν χορικῶν ᾀσμάτων, ἅπερ μόνον ὀργανικὴ ὑπόκρουσις τοῦ Ἐδμόνδου Μαμπρὲ συνώδευεν. Ἀλλὰ διατί ἐν μεταφράσει νὰ διδαχθῇ τὸ σοφόκλειον ἀριστούργημα; Διὰ νὰ κατανοήσωσιν ἴσως αὐτὸ εὐχερέστερον οἱ ξένοι σοφοί, οἱ ἀδαεῖς τῆς προγονικῆς ἡμῶν γλώσσης καὶ σοφίας!... Ἂν καὶ κατ' ἀρχὴν δὲν ἀποκρούομεν καὶ τὰς ἐν καλῇ μεταφράσει διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων δραμάτων, ἐν τούτοις διὰ τὴν εἰδικὴν ταύτην περίπτωσιν τῶν φιλολογικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν ἑορτῶν νομίζομεν, ὅτι ἔπρεπεν ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ Β. θεάτρου ν' ἀντηχήσῃ ἡ εὔηχος καὶ ἁρμονικωτάτη τοῦ Σοφοκλέους γλῶσσα πρὸς τιμὴν τοῦ τε ποιητοῦ καὶ τῆς κλεινῆς αὐτοῦ Πατρίδος. Ἡ κατὰ τὴν παράστασιν ταύτην παρουσία τῶν κληρικῶν ἀντιπροσώσων τῶν 4 Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων, ἂν καὶ πρωτοφανές, ἐν τούτοις ἐνεποίησεν ἀγαθωτάτην ἐντύπωσιν, διότι ὑπέμνησε τοὺς μαρμαρίνους θώκους τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, οἱ ὁποῖοι ἐκ τῶν πρώτων κατελαμβάνοντο ὑπὸ τῶν ἐστεφανωμένων Ἑλλήνων ἱερέων. Διατί λοιπὸν καὶ οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες κληρικοί, οἱ κληρονόμοι τῆς σοφίας ἐκείνων, νὰ μὴ συμμετάσχωσι τῶν ὑψηλῶν διδαγμάτων τῆς τραγικῆς τέχνης τῶν κλασσικῶν χρόνων; Τὴν παράστασιν τοῦ Οἰδίποδος ἐπεσφράγισαν ἐν τῷ Β. θεάτρῳ καὶ πλαστικαὶ εἰκόνες, συμβολίζουσαι τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νέαν Ἑλλάδα. Ἡ πρώτη εἰκὼν ἀναπαρίστα τὰς Καρυάτιδας τοῦ Ἐρεχθείου οὐχὶ μορμαρίνας, ἀλλὰ *ζώσας*. Ὑπὸ τὴν ἐμπνευσμένην ὁδηγίαν τοῦ ζωγράφου κ. Ὀθωναίου αἱ δεσποινίδες Ἀντωνοπούλου, Λάμπρου, Λεβίδη, Λυκουρέζου καὶ Ναοὺμ προσέλαβον ὅλην τὴν ἀγαλματώδη καλλονὴν τοῦ ἀριστουργήματος τῆς Ἀκροπόλεως καὶ νὰ προσδώσωσι συγχρόνως εἰς αὐτὸ τὴν ἔκφρασιν τῆς ζωῆς καὶ τὸν παλμὸν τῆς νεότητος. Τὴν ἐμφάνισιν τῆς πρώτης εἰκόνος συνώδευσε καὶ ὑπόκρουσις τῶν μελαγχολικῶν τόνων τοῦ εἰς *Ἀπόλλωνα ὕμνου*.

Κατακλεὶς δὲ τῶν ἑορτῶν ὑπῆρξεν ἡ ἐπίσκεψις τῆς Ἐλευσῖνος, ὅπου μετὰ τὰς ἀρχαιολογικὰς διδασκαλίας, χάρις εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ ἀκαταπονήτου Πρυτάνεως τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Σπ. Λάμπρου, ἐχορεύθη ὑπὸ χωρικῶν νεανίδων ᾠδουσῶν ὁ γραφικώτατος δημοτικὸς χορὸς «Τράτα».

Ἐλπίσωμεν δ' ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι εἰς παρομοίας πανηγυρικὰς ἑορτὰς αἱ ἐπιδείξεις τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς θὰ ὦσι πλουσιώτεραι καὶ συστηματικώτερον κατηρτισμέναι.

ΙΟΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΟΥΣΑ

1) Τὴν ἀπορίαν ταύτην τοῦ ἡμετέρου ἀνταποκριτοῦ λύει ὁ κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα ἀκμάσας τῆς Ἁγίας Σοφίας ψάλτης Μανουὴλ ὁ Χρυσάφης, λέγων ἐν τῷ προοιμίῳ «Περὶ τῶν ἐνθεωρουμένων τῇ ψαλτικῇ τέχνῃ» τάδε· «*Θέσις γὰρ λέγεται ἡ τῶν σημαδίων ἕνωσις, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ μέλος· καθὼς γὰρ ἐν τῇ γραμματικῇ τῶν εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων ἡ ἕνωσις συλλαβηθεῖσα ἀποτελεῖ τὸν λόγον, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ σημεῖα τῶν φωνῶν ἑνοῦνται ἐπιστημόνως καὶ ἀποτελοῦσι τὸ μέλος καὶ λέγεται τὸ τοιοῦτον τότε θέσις*» (Παρθ. πρὸς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1120 χειρόγραφον τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Μονῆς τῶν Ἰβήρων). Δὲν πιστεύομεν δὲ ἡ τελεία αὕτη ἀναλυτικὴ τῶν βυζαντίνων παρασημαντικὴ νὰ ὀνομάζηται *συμβολικὴ στενογραφία*.

Σ. «Μ.»

ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΡΑΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΜΕΛΟΠΟΙΙΑ ΤΩΝ ΧΟΡΙΚΩΝ

Διάλεξις γενομένη ἐν τῇ «Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρείᾳ» Ἀθηνῶν τῇ 20ῇ Ὀκτωβρίου 1901

ὑπὸ

Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ Ε' τεύχους).

Δ'

Ἡ μεγάλη τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ δημοτικῶν ἡμῶν ᾀσμάτων ἀξία ἔγκειται ἰδίως εἰς τοῦτο, ὅτι διασώζεται ἐν αὐτοῖς ποικιλία κλιμάκων, ἰδίᾳ δὲ *χρωματικῶν* καὶ *διατονικῶν*, κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων θεωρητικῶν ἀναγραφομένην τῶν μουσικῶν διαστημάτων σειράν. Τὸ σπουδαῖον τοῦτο φαινόμενον διεπίστωσαν εὐτυχῶς καὶ διάσημοι τῆς Δύσεως μουσικολόγοι, μουσικώτερον δὲ ὁ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως εἰς Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν ἀποσταλεὶς Γάλλος καθηγητὴς B. Ducoudray.

Διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνικῆς πιστώσεως τοῦ φαινομένου τούτου οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι σπουδαίως διευκολύνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ ζήτημα τῆς μελοποιΐας τῶν ἀρχαίων χορικῶν. Ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοπρεπῶν μουσικῶν στοιχείων τοῦ ἔθνους μουσικὴ ἔμπνευσις θὰ διανοίξῃ ὄντως νέους μουσικοὺς ὁρίζοντας, ἀποπνέοντας τὸ ἄρωμα ἐκεῖνο καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἑλληνικῶν ὀρέων.

Ἀλλ' ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας, εἶνε ἄρά γε δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ πλήρης, κατὰ τὸ ἐνόν, ἐθνικὴ μελοποιΐα, δυναμένη ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ καὶ τὴν ἐθνικὴν ἰδιοσυγκρασίαν ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων; Οὐχὶ δυστυχῶς. Πλήρης ἐθνικὴ μελοποιΐα, ἡ ὁποία νὰ

ἀρύηται τὴν ἔμπνευσιν αὐτῆς ἐκ τῆς μουσικῆς σύμπαντος τοῦ ἔθνους ψυχῆς, εἶνε πρὸς τὸ παρὸν σχεδὸν ἀδύνατος, διότι δὲν ἔχομεν ἐπαρκὲς ὑλικὸν ἐξηκριβωμένον ἐπιστημονικῶς καὶ τεχνικῶς, ἐφ' οὗ ἐρειδόμενοι νὰ δυνάμεθα νὰ παράσχωμεν γενικώτερον ἐθνικὸν μουσικὸν χαρακτῆρα. Τὰ πολυάριθμα ἐκκλησιαστικὰ καὶ δημώδη ἡμῶν ᾄσματα, δὲν συνελέγησαν ἀκόμη δυστυχῶς καὶ δὲν ἐγνώσθησαν ἐπιστημονικῶς. Ἡ ἀκηδεία καὶ ἡ ἀδιαφορία ἡμῶν διὰ τὰ πολύτιμα ταῦτα προϊόντα τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς εἶνε ὄντως ἀχαρακτήριστος. Ἀπέναντι τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου παρουσιαζόμεθα ὡς μὴ ἔχοντες ἀκόμη σαφῆ ἰδέαν ἐθνικῆς μουσικῆς συνειδήσεως. Ἔθνη νεώτερα παρὰ τῶν μεγάλων ἡμῶν προγόνων μαθόντα ἄλλοτε νὰ ψελλίσωσι τὸ ὄνομα τῆς μουσικῆς, τὴν σήμερον ὑπερέβησαν ἡμᾶς κατὰ παρασάγγας, ἀποκτήσαντα ἰδίαν ἐθνικὴν μουσικήν. Ἡμεῖς δὲ ἀκόμη οὐ μόνον δὲν ἐδημιουργήσαμεν τοιαύτην μουσικήν, ἀλλ' οὔτε κἂν αὐτὰ τὰ μουσικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα θὰ χρησιμεύσωσιν ὡς καλλιτεχνικὰ λιθάρια διὰ τὸ μέγα τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς οἰκοδόμημα, τὰ συνελέξαμεν. Ἡ μουσικὴ τοῦ ἔθνους ψυχὴ παραμένει ἀκόμη ἄγνωστος γῆ.

Τὰ πολύτιμα ταῦτα θρύμματα τοῦ μουσικοῦ Παρθενῶνος τοῦ Ἔθνους, ἠδύναντο πολὺ εὐκόλως εἴτε δαπάναις τῆς Σ. Κυβερνήσεως εἴτε ὑπὸ τῶν πολυωνύμων καὶ πολυαρίθμων πατριωτικῶν ἑταιρειῶν νὰ περισυλλεγῶσιν. Ἠδύναντο π. χ. ν' ἀποσταλῶσιν ἀνὰ τὰς διαφόρους ἑλληνικὰς ἐπαρχίας εἰδικοὶ μουσικοὶ πρὸς παρασήμανσιν τῶν διὰ τῆς ζώσης φωνητικῆς παραδόσεως σωζομένων πολυτίμων τούτων ᾀσμάτων.[1]

Εὐχῆς δ' ἔργον θὰ ἦτο ἂν καὶ ὁ ἑλληνικὸς τύπος τῆς πρωτευούσης, τοῦ ὁποίου τὴν καταπληκτικὴν πρόοδον θαυμάζει τις ὄντως ἐκ τῆς ἔξω Ἑλλάδος ἐρχόμενος, ἄν, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐθνικοῖς ζητήμασι, διεπραγματεύετο καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς, τὸ ὁποῖον εἶνε οὐσιωδέστατον. Ἔθνος τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει ἰδίαν μουσικὴν δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἔθνος αὐτοτελὲς καὶ δὲν δύναται ποτὲ νὰ διαδραματίσῃ καὶ σπουδαῖον πρόσωπον. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος κατέκτησε τὴν Ἀσίαν διὰ τῆς μουσικῆς μᾶλλον καὶ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, παρὰ διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ὅπλων

Ἐθνικὴ λοιπὸν μελοποιΐα ὑπὸ εὐρυτέραν ἑλληνικὴν ἔννοιαν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ τὴν σήμερον, ἕνεκα τοῦ ἀνεπαρκοῦς, ὡς εἴπομεν, πρὸς τοῦτο μουσικοῦ ὑλικοῦ. Ἡ μελοποιΐα τῶν ἀρχαίων δραμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουσι πανελλήνιον σημασίαν, δέον νὰ γίνηται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μουσικῶν στοιχείων ὅλου τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, οὐχὶ δὲ μονομερῶς κατὰ τὸ τεχνικὸν τοπικὸν ὕφος τῆς δεῖνος ἢ τῆς δεῖνος ἑλληνικῆς χώρας. Διὰ τοιαύτης τινὸς μονομεροῦς μελοποιΐας θὰ δημιουργήσωμεν καὶ ἐν τῇ μουσικῇ τὸν τοπικισμόν, ὅστις δὲν θὰ ἦτο βεβαίως πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον τοῦ ἡμετέρου Γένους. Κατ' ἐμὲ ὁ σφοδρὸς γλωσσικὸς ἀγών, ὁ ὁποῖος διεξάγεται ὑπὸ τῶν ἄκρων θιασωτῶν τῆς τοπικῆς δημοτικῆς γλώσσης προέρχεται ἐκ τῆς ἀγνοίας τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος σύμπαντος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἂν οἱ κύριοι μαλλιαροὶ εὐαρεστούμενοι ἐπεσκέπτοντο καὶ τὰς πλέον ἀπομεμακρυσμένας χώρας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἂν διέσχιζον τὰ παρθενικὰ ὄρη καὶ τὰς φάραγγας τῆς Μ. Ἀσίας, ἂν ἔβλεπον ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν θρακικόν, τὸν μακεδονικόν, τὸν ἠπειρωτικὸν ἑλληνικὸν πληθυσμόν, λαλοῦντα γλῶσσαν οὐχὶ βεβαίως ὡς αὐτοὶ γράφουσι καὶ πειρῶνται νὰ λαλῶσι, θὰ ἔβλεπον καὶ θὰ ἐπείθοντο, ὅτι ὁ γλωσσικὸς αὐτῶν ἀγὼν δὲν ἀνταποκρίνεται ποσῶς εἰς τὰς πεποιθήσεις καὶ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ ἔθνους, κοθόσον οἱ ἀμιγεῖς οὗτοι καὶ παρθενικοὶ ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ δὲν τοὺς καταλαμβάνουσιν.

Πρέπει λοιπὸν νὰ προσέχωμεν ὅπως μὴ καὶ ἐν τῇ μουσικῇ συμβῇ τὸ αὐτό. Ἡ ἐθνικὴ μελοποιΐα διὰ νὰ καταστῇ ὄντως ἑλληνική, πρέπει τὰ στοιχεῖα τῆς ἐμπνεύσεως αὐτῆς νὰ ἀρύηται ἐκ τῆς μουσικῆς ψυχῆς σύμπαντος τοῦ ἔθνους.

Πρὸς δημιουργίαν λοιπὸν κοινῆς μουσικῆς γλώσσης δέον νὰ περισυλλέξωμεν ὅλα τὰ διὰ τῆς φωνητικῆς παραδόσεως σωζόμενα ᾄσματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ εἶτα ἐκ τοῦ πολυτίμου τούτου ὑλικοῦ νὰ δημιουργήσωμεν ἔντεχνα μουσικὰ ἔργα, δυνάμενα νὰ θερμάνωσι καὶ νὰ διδάξωσιν ὄντως τὴν νέαν ἑλληνικὴν γενεάν. Πρὸς τοιοῦτον δέ τινα σκοπὸν τὰ ἀρχαία ἑλληνικὰ δράματα εἶνε καταλληλότατα, διότι φέρουσι πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς γενικότητος.

Ὑπὸ τοιούτων περὶ γνησίας ἐθνικῆς μελοποιΐας ἰδεῶν ἐμφορούμενος, φιλάρχαιοί μου ἀκροαταί, ἀπὸ δωδεκαετίας περίπου ἀσχολοῦμαι εἰς τὴν περισυλλογὴν τῶν δημωδῶν μελῳδιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Μέχρι τοῦδε ἔχω συλλέξει 200 περίπου ἀνεκδότους μελῳδίας, φωνητικὰς καὶ ὀργανικάς.[2]

1) Λέγοντες ταῦτα τῷ 1901 δὲν εἴχομεν ἐκδώσει εἰσέτι τὴν ἡμετέραν Συλλογὴν τῶν «*260 ἑλληνικῶν δημωδῶν ᾀσμάτων*», ἥτις μόλις τῷ 1905 εἶδε τὸ φῶς ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ Μαρασλῆ, δαπάναις τοῦ ἀειμνήστου αὐτῆς ἱδρυτοῦ.

Σημ. νεωτέρα.

2) Νῦν ἡ ἡμετέρα Συλλογή, ἐκτὸς τῶν ἐκδοθέντων 260 ᾀσμάτων, περιλαμβάνει καὶ ἄλλας ὑπὲρ τὰς 300 ἀνεκδότους μελῳδίας, ἤτοι ἐν ὅλῳ περὶ τὰς 600.

Σημ. νεωτέρα.

Ὀγδοήκοντα τούτων ὑποβληθεῖσαι εἰς δύο διαγωνισμοὺς τοῦ ἐν Κων/πόλει «Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου» ἐβραβεύθησαν δίς. Τὰς μελῳδίας ταύτας κατὰ καιροὺς συνέλεξα ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας, τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου, τῆς Θράκης, Μακεδονίας, Ἠπείρου, Ἑλλάδος καὶ Κρήτης. Συνέλεξα δὲ ταῦτα, ἄλλα μὲν ἐπὶ τόπου, κατὰ τὰς διαφόρους δηλονότι θρησκευτικὰς καὶ ἐθνικὰς ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἄλλα δὲ καθ' ὑπαγόρευσιν ἀξιοτίμων κυρίων καὶ κυριῶν, γνωριζόντων ἀπὸ μνήμης καλῶς τὰ τῆς πατρίδος αὐτῶν ᾄσματα.

Ἐκτὸς τῶν τοπικῶν ἰδιωμάτων τὰ δημώδη ἡμῶν ᾄσματα ἐν τῷ συνόλῳ οὐσιώδη διαφορὰν δὲν ἔχουσι, καθόσον ἡ τεχνικὴ αὐτῶν βάσις πανταχοῦ σχεδὸν διατηρεῖται ἡ αὐτή.

ΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΧΟΡΟΙ ΚΥΠΡΙΑΚΟΙ

δι' ᾄσμα καὶ κλειδοκύμβαλον

ὑπὸ ΧΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ

Τοιοῦτον φέρει τίτλον ἡ ὡραία συλλογή, ἣν ἐν μεγάλῳ σχήματι (σελ. 44) καὶ ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐξέδωκεν ὁ ἐν Λεμεσῷ τὰς Μούσας φιλοπόνως καὶ φιλοτίμως θεραπεύων κ. Χρῖστος Ἀποστολίδης. Εἶνε περιττὸν διὰ μακρῶν νὰ ἐξάρωμεν τὴν σπουδαιότητα τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων, ἅτινα ἀποτελοῦσιν αὐτὴν ταύτην τὴν ψυχὴν ἑνὸς λαοῦ, τὰ ἰδεώδη αὐτοῦ καὶ ὅ,τι ἄλλο ἱερὸν δύναται οὗτος νὰ ἔχῃ. Ἀλλαχοῦ τὰ δημοτικὰ ᾄσματα, ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτῶν καλλιτεχνικῆς καὶ ἐθνολογικῆς σημασίας, περισυλλέγονται καὶ ἐκδίδονται παρὰ Κυβερνήσεων καὶ Ἀκαδημειῶν. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη πρὸς τὰ μουσικὰ τῶν Πατέρων ἡμῶν λείψανα φροντὶς καὶ μέριμνα θεωρεῖται παρ' ἡμῖν εἰσέτι ὡς περιττὴ πολυτέλεια. Τὰ ἄψυχα ὀστᾶ τῶν Πατέρων ἡμῶν, μετὰ σεβασμοῦ τὰ περισυλλέγομεν καὶ τὰ περισώζομεν ἐν καλλιτεχνικοῖς νεκροταφείοις, ἢ καὶ ἰδιαιτέροις κενοταφείοις, ἀλλὰ τὰ μουσικὰ προϊόντα τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτῶν ψυχῆς, διὰ τῶν ὁποίων ἐξέφραζον οὗτοι τὰ θρησκευτικά, πατριωτικά, ἐρωτικὰ καὶ τὰ ἄλλα ἐθνικῆς χαρᾶς ἢ ὀδύνης συναισθήματα, τὰ παραμελοῦμεν τοσοῦτον ἀστόργως, ὥστε ταῦτα καὶ νὰ κινδυνεύωσι ν' ἀπολεσθῶσι ὁλοσχερῶς. Ὁποία τῷ ὄντι ἀναλγησία καὶ ὁποία ὑποβίβασις τοῦ ***πνεύματος*** πρὸ τῆς ***ὕλης!***

Ἀλλὰ τὰ ἐθνικὰ δημοτικὰ ᾄσματα, ἐκτὸς τῶν ἄλλων αὐτῶν ἰδιοτήτων, εἶνε καὶ πολύτιμα ἐθνικῆς ἐπικοινωνίας καὶ ἑνότητος στοιχεῖα. Ἡ Κύπρος, ἡ ὡραία αὕτη ἐπὶ φιλομουσίᾳ καὶ πατριωτισμῷ διαπρέψασα καὶ διαπρέπουσα μεγαλόνησος τῆς Μεσογείου, ὑπὸ ἐθνικὴν μουσικὴν ἔποψιν ἦτο σχεδὸν ἄγνωστος ἡμῖν. Νῦν ὅμως διὰ τῆς ὡραίας συλλογῆς ἑνὸς φιλοπόνου αὐτῆς τέκνου ἐπικοινωνεῖ μεθ' ὅλου τοῦ Ἑλληνισμοῦ, μεθ' οὗ τὴν αὐτὴν μουσικὴν ψυχὴν καὶ τὰ αὐτὰ συναισθήματα ἀποδεικνύεται ἔχουσα.

Ἡ πολύτιμος αὕτη συλλογὴ περιλαμβάνει ἐν ὅλῳ 21 ᾄσματα, ἤτοι τὸ ***Τραγοῦδι τοῦ γάμου***, τὴν ***Παφίτισσαν***, τὴν ***Καρπασίτισσαν***, τὸ ***τραγοῦδι τῆς Σούσας***, τὸν ***Ἀρμαχορόν***, τὸν ***Μὰς ἡ Κλήδονας*** καὶ διαφόρους ἀνδρικοὺς καὶ γυναικείους χορούς, ἐν οἷς ἐπικρατεῖ ὁ ***καρσιλαμὰς (ἀντικρυστός)***. Ἐκ τῆς παρασημάνσεως τῶν ᾀσμάτων φαίνεται, ὅτι ἡ μελῳδία αὐτῶν ἔχει διατυπωθῇ, ἢ κάλλιον ἔχει φωτογραφῆ πιστῶς καὶ ἀκριβῶς. Ἐπίσης καὶ οἱ ρυθμοὶ αὐτῶν σημαίνονται μετ' ἀρκετῆς εὐστοχίας. Ἀλλ' εἰς τοὺς συνθέτους καὶ μικτοὺς πόδας ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ κλασματικὴ ἀπόδοσις τινῶν ἐξ αὐτῶν δὲν εἶνε ἀκριβής. Ἐναλλὰξ π. χ. καὶ ἐν συνεχείᾳ σημειοῦνται $^3/_4$ καὶ $^3/_8$, ὁπότε ἡ ἀκριβὴς ἐκτέλεσις θὰ ἀπῄτει ὡς $^6/_8$ τὸ $^3/_4$, διότι ἕκαστον μονόσημον τοῦ $^3/_4$ συνίσταται ἐκ δύο ὀγδόων, ἤτοι δύο ἡμίσεων χρόνων καὶ τότε τὸ μελῳδικὸν ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο ἀλλοῖον. Κατὰ ταῦτα ἄρα οἱ συνεχεῖς πόδες $^3/_8$ καὶ $^2/_4$ ἢ $^3/_4$ καὶ $^3/_8$ πρέπει ὀρθότερον νὰ σημειωθῶσιν ἢ $^3/_8$ καὶ $^2/_8$, ἢ $^3/_4$ καὶ $^2/_4$ καὶ οὕτω καθεξῆς διὰ νὰ εἶνε ἐν ὁμογενείᾳ οἱ συνεχεῖς ρυθμικοὶ πόδες. Εἰς τὸ ***τραγοῦδι τῆς Σούσας*** θὰ ἐπρετιμῶμεν τὸν $^5/_8$ ρυθμικὸν πόδα, ὃν ἔχει καὶ ὁ εἰς ***Ἀπόλλωνα Ὕμνος*** καὶ ὄχι $^2/_8$ καὶ $^3/_8$. Τὸ αὐτὸ λεκτέον καὶ διὰ τὰ παρόμοια λοιπὰ ᾄσματα. Κατὰ τὰ ἄλλα ἡ εὐρυθμία βαίνει καλῶς καὶ ὁμαλῶς.

Ἀλλ' ἡ συλλογὴ τοῦ φιλοπόνου κυπρίου μουσικοῦ φέρει εἰς τὰ ᾄσματα καὶ ἔντεχνον ἁρμονικὴν περιβολὴν πρὸς κλειδοκύμβαλον, φιλοτεχνηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς Ἕλληνος μουσουργοῦ κ. Διονυσίου Λαυράγκα. Ἡ συνοδεία αὕτη ἔχουσα εἰσαγωγὰς καὶ ἐπῳδὰς ἐν τῷ κλειδοκυμβάλῳ ὄντως ἐπιτυχεῖς, εἶνε λίαν ἔντεχνος καὶ ποικίλη εἰς μουσικὰ σχήματα, οὕτως ὥστε καὶ αὐστηρότατοι μουσικοὶ ἐκτελεσταὶ νὰ ἱκανοποιηθῶσιν ἐπαρκῶς. Ἀλλ' ἡ λίαν ἔντεχνος αὕτη περιβολὴ ἔν τισι τεμαχίοις νομίζομεν, ὅτι ἐπισκιάζει κατά τι τὴν ἁπλότητα τοῦ λαϊκοῦ μέλους. Εἰς τὰ ᾠδικὰ ἰδίως μέρη ἠδύνατο ἡ συνοδεία νὰ εἶνε μετριωτέρα καὶ ἀφελεστέρα. Ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ ἐξάρωμεν τὴν ἁρμονικὴν δεινότητα τοῦ ἕλληνος μουσουργοῦ, ὅστις διὰ τῆς ἐντέχνου ἁρμονικῆς αὐτοῦ συνοδείας ἠθέλησεν ἴσως ἐμπράκτως ν' ἀποδείξῃ, ὅτι τὰ περιφρονημένα δημοτικὰ ἡμῶν ᾄσματα εἶνε ἐπιδεκτικὰ λίαν ὑψηλῆς καὶ ἐντέχνου πολυφωνικῆς ἁρμονίας.

Συγχαίρομεν θερμῶς τὸν κύριον Χρ. Ἀποστολίδην διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν ἅμα δὲ καὶ ἐθνικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν, προτρέπομεν δὲ αὐτὸν ὅπως, ὡς εὐλαβὴς σκαπανεὺς πρὸς τὰ ὀστᾶ τῶν Πατέρων αὐτοῦ, περισυλλέξῃ ὅ,τι ἄλλο μουσικὸν λείψανον περισώζει ὁ φιλογενὴς καὶ φιλόπατρις τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πατρίδος λαός.

ΕΚ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΧΟΡΩΝ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΤΕΧΝΗΣ,,

1. Εὑρίσκεται παρὰ τῷ συγγραφεῖ ἐν Λεμεσῷ τῆς Κύπρου καὶ τιμᾶται 5 σελλίνια, καὶ $5^1/_2$ (7 φράγκα) ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

59. Ο ΘΕΟΣ ΗΛΘΟΣΑΝ ΕΘΝΗ

«Ἐποιήθη μετὰ τὴν ἅλωσιν Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μανουὴλ Λαμπαδαρίου τοῦ Χρυσάφη».

ΗΧΟΣ

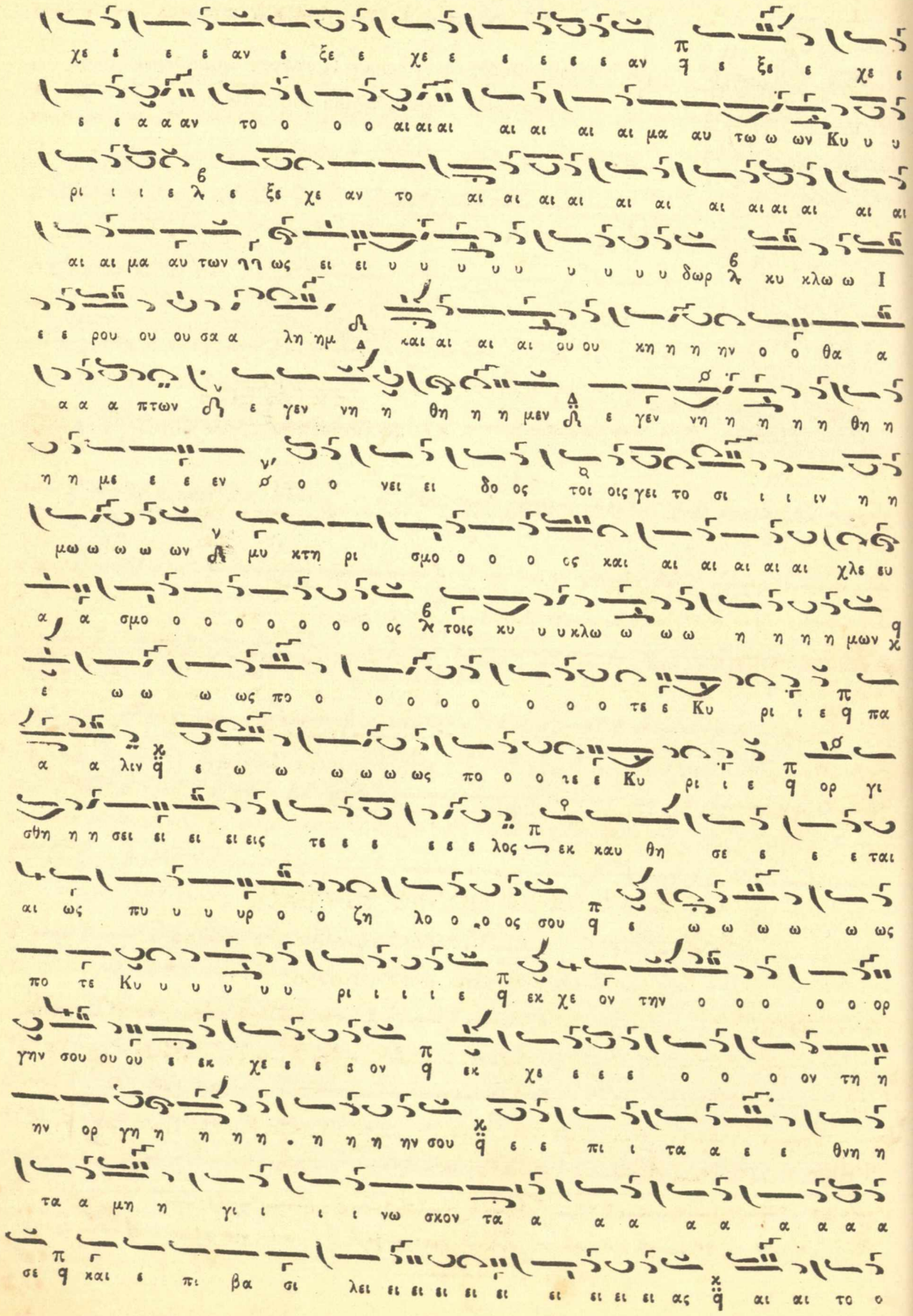

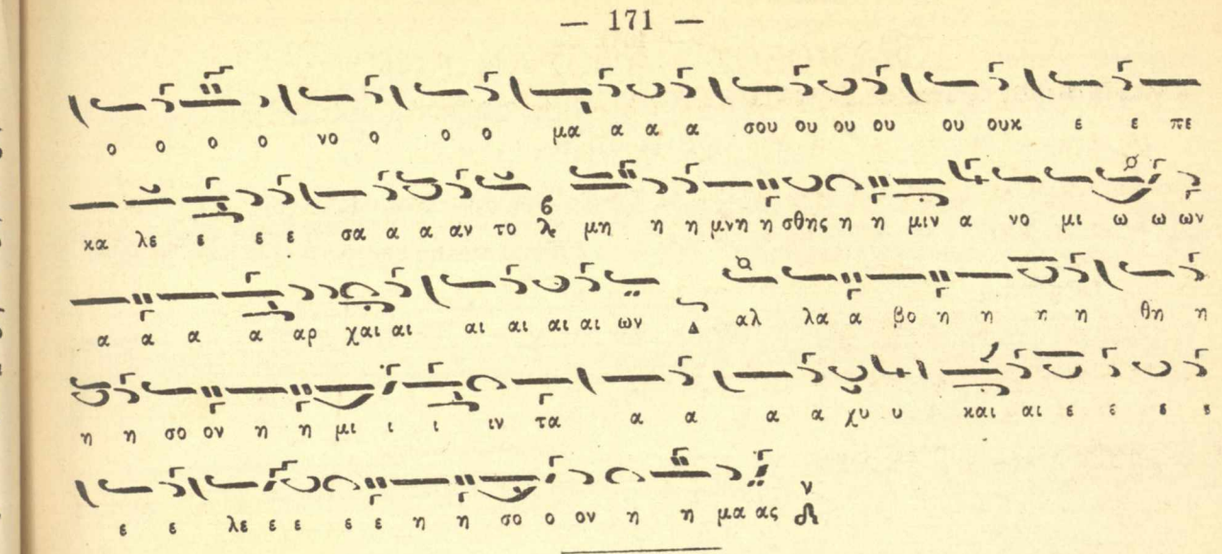

60. ΜΕΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ποίημα *Χρ. Χατζηχρήστου.* — Μέλος ***Βοημικόν***, μεταγραφέν.

Ρυθμὸς τρίσημος χ — Ἦχος Γα.

Εὐ - γνω - μο - σύ - νη καὶ χα - ρὰ ρυθ - μί - ζουν τὰς χορ - δάς, νὰ ψάλ - λουν ἄ - σμα - τα φαι - δρά, τι - μη - τι - κὰς ᾠ - δάς.

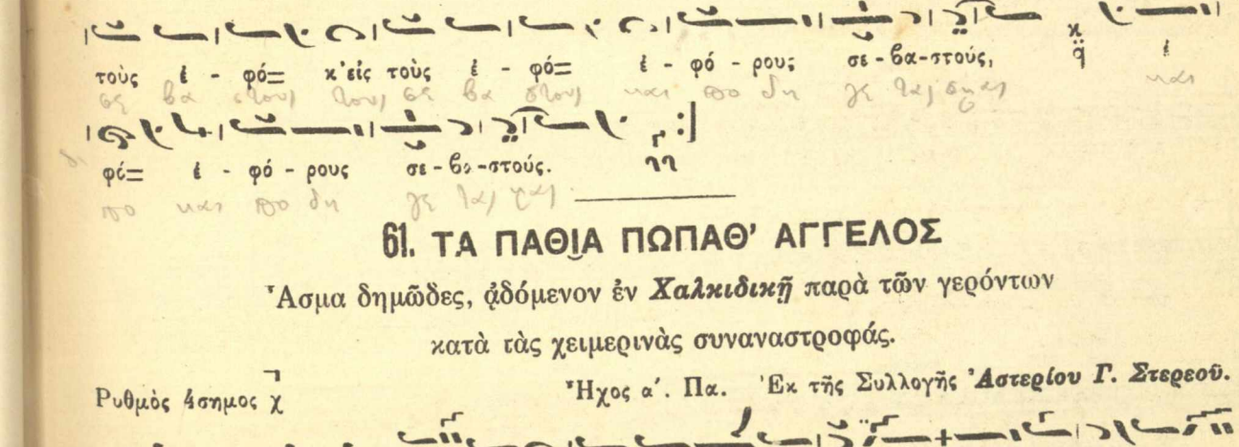

Εἰς τοὺς εὐ - ερ= εἰς τοὺς εὐ - ερ= ἐ - τοὺς εὐ - ερ - γε - τας μας κ'εἰς τοὺς ἐ - φό= κ'εἰς τοὺς ἐ - φό= ἐ - φό - ρους σε - βα - στούς, ἐ - φό= ἐ - φό - ρους σε - βα - στούς.

61. ΤΑ ΠΑΘΙΑ ΠΩΠΑΘ' ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἄσμα δημῶδες, ᾀδόμενον ἐν ***Χαλκιδικῇ*** παρὰ τῶν γερόντων κατὰ τὰς χειμερινὰς συναναστροφάς.

Ρυθμὸς 4σημος χ — Ἦχος α'. Πα. Ἐκ τῆς Συλλογῆς ***Ἀστερίου Γ. Στερεοῦ.***

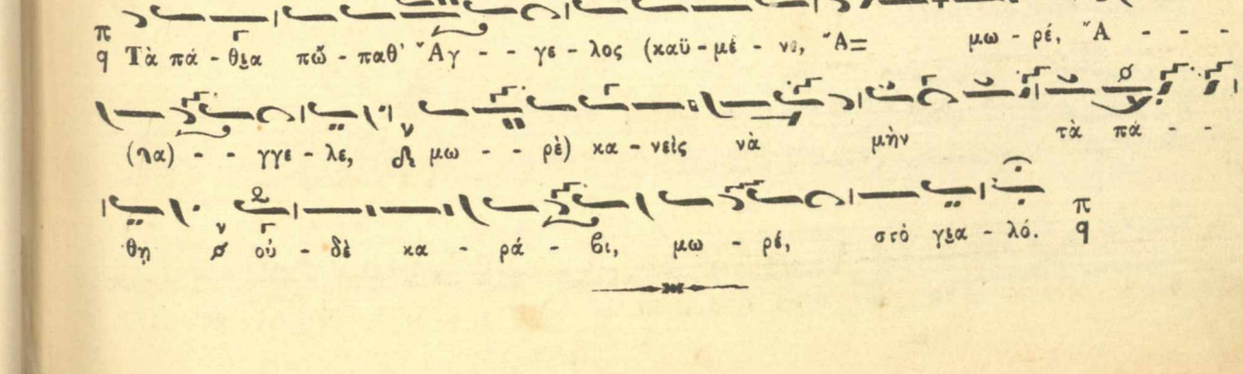

Τὰ πά - θια πῶ - παθ' Ἄγ - - γε - λος (καϋ - μέ - νε, Ἄ= μω - ρέ, Ἄ - - - (ια) - - γγε - λε, μω - - ρὲ) κα - νεὶς νὰ μὴν τὰ πά - - θῃ οὐ - δὲ κα - ρά - βι, μω - ρέ, στὸ γεα - λό.

62. Ο ΘΕΟΣ ΗΛΘΟΣΑΝ ΕΘΝΗ

Ἐμελοποιήθη τῷ 1458 ὑπὸ ΜΑΝΟΥΗΛ ΧΡΥΣΑΦΗ, Λαμπαδαρίου τῆς Ἁγίας Σοφίας.
Μελῳδία βυζαντινή.

Ἑρμηνευθεῖσα ὑπὸ ΜΑΡΚΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
καὶ μεταγραφεῖσα εἰς τὴν γραμμικὴν
παρασημαντικὴν ὑπὸ Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ.

Larghetto.

Ὁ Θε-ὸς ἦλ- - θο- - σαν ἔ- - θνη, ἦλ- - - - - θο- - - σαν ἦλ-θο- - σαν ἔ- - - θνη εἰς τὴν κλη- - - ρο- - νο-μί= τὴν κλη-ρο-νο-μί- - - αν σου ἐ- - μί- - - - α- - ναν τὸν να-ὸν τὸν ἅ-γι-όν σου ἐ- - - - - - - - μί- - α- ναν (χα) (χα) (χα) (χ)αν ἐ- μί- - - - α- - ναν τὸν να-ὸν τὸν ἅ- - γι-όν σου ἐ-μί- - α-ναν, Κύρι- ε. Ἔ-θεν-το τὰ θνη-σι-μαῖ- - - - - α τῶν δού- - λων σου βρώ= βρώ-μα-τα τοῖς πε-τει-νοῖς τοῦ οὐ-ρα- - νοῦ τὰς σάρ- - κας τῶν ὄ- - - σί- - ων σου τοῖς θη-ρί- - οις τῆς

γῆς ἐ- - ξέ- - χε- - αν, ἐ- ξέ- - χε- - - αν, ἐ- ξέ- χε- - - αν τὸ αἷ- - - - - μα αὐ-τῶν, Κύ- ρι- - ε, ἐ-ξέ-χε-αν τὸ αἷ- - - - - - - - - μα αὐτῶν ὡσεὶ ὕ- - - - - δωρ κύ-κλῳ Ἱ-ε-ρου- - σα- λὴμ καὶ οὐκ ἦν ὁ θά- - - πτων. Ἐ-γεν-νή- θη- μεν, ἐ-γεν- νή- - - θη- - μεν ὕ- νει- δος τοῖς γεί-το-σιν ἢ- μῶν, μυ-κτη-ρι-σμὸς καὶ χλεύ- α- σμὸς τοῖς κύ- κλῳ ἢ- - μῶν. Ἕ-ως πό- - - - τε, Κύ-ρι- - ε, πά- - λιν, ἕ- ως πό- τε, Κύ-ρι- ε, ὀρ-γι- σθή- - σῃ εἰς τέ- - - λος ἐκ-καυ-θή-σε- - ται ὡς πῦρ ὁ ζῆ-λός σου, ἕ- ως πό-τε, Κύ- - - - ρι- - ε; Ἔκ-χε-ον τὴν ὀρ- - - γήν σου ἔκ- - χε- - ον ἔκ- - χε- - ον τὴν ὀρ-γὴν

σου, ἐ - πὶ τὰ ἔ - θνη τὰ μὴ γι - - νώ-σκον-
τά σε καὶ ἐ - πὶ-βα-σι - λεῖ - - - - -
- ας τὸ ὄ - νο - - - μά σου οὐκ ἐ - πε-κα-
-λέ - - σαν - - το· Μὴ μνη - σθῆς ἡ-μῶν ἀ - νο-μι-ῶν
ἀρ - - χαί - - - ων· Ἀλ-λὰ βο-ή - - θη - - σον ἡ - μῖν τα - -
χὺ καὶ ἐ - - - λέ - - η - σον ἡ - - μᾶς.

63. ΚΟΝΤΑΚΙΟΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ

Μεταγραφὲν ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρασημαντικῆς.

ΡΩΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΕΛΩΙΔΟΥ.

Μετρίως = Moderato.

Κων-σταν-τῖ - - νος σή - με - - ρον σὺν τῇ μη - τρὶ τῇ Ἑ -
Τὸν σταυ-ρὸν ἐμ - φαί - νου - σι τὸ πάν - σε - βά - σμι - ον
λέ - - - - - - - νη πάν - των μὲν τῶν ἡ - συ - δαί - -
ξύ - - - - - - - λόν ὅ - πλον δὲ κατ' ἐ - ναν - τί - -
- - - - - ων αἰ - σχύ - νην ὄν - - - - τα εἰ' ἡ - μᾶς γὰρ ἐ - γεν-
- - - - - ων πι - στῶν ἀ - γά - - - - κτων
νή - - θη ση - μεῖ - ον μέ - γα καὶ ἐν πο - λέ - μοις φρι - κτόν. *rit.*

68. ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ ΠΑΪΤΟΥΣΚΑ.

ТАНЦЪ ALLA ПАЙУШКА.- DANSE PAÏDOUCHKA.

DOBRI CHRISTOFF.

Allegro molto.

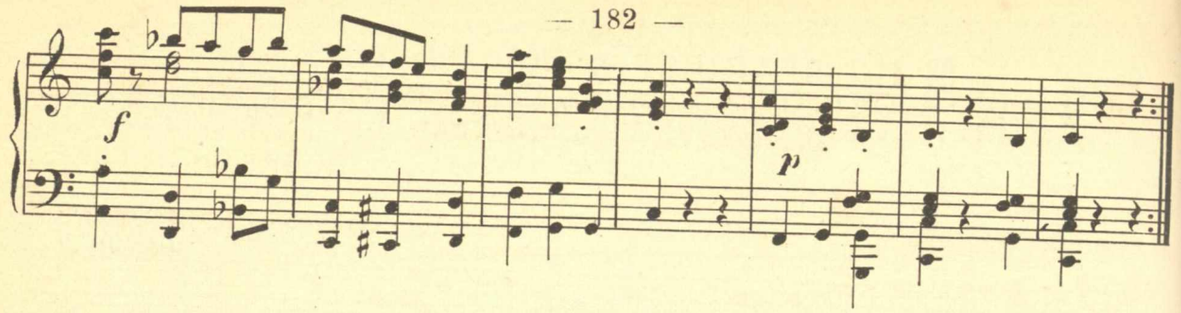

69. ΠΛΗΣΙΕΣΤΕΡΟΝ ΣΟΥ, ΘΕΕ ΜΟΥ

Προσευχὴ ψαλεῖσα κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς καταβυθίσεως τοῦ „ΤΙΤΑΝΙΚΟΥ."

Μουσικὴ SAINT HILAIRE.

Adagio. (♩=100)

Mon Dieu plus près de toi, plus près de toi

C'est le cri de ma foi: Plus près de toi

Par le jour où l'é_preu_ve Dé_ _bor_de comme un fleu_ve

dim. p

Gar_de moi près de toi Plus près de toi.

70. ΜΕΛΩΔΙΑ ΟΞΥΦΩΝΟΥ ἐκ τοῦ μελοδράματος TOSCA (PUCCINI)

διεσκευασμένη διὰ ΚΙΘΑΡΑΝ.

Ἐκ τῆς συλλογῆς Γ. Λ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ
Ἀρ. 126.

Andante lento.

pp con molta dolcezza p pp

f poco allarg. pp poco rall. Iº Tempo. p

pp con anima p pp

f molto allarg. p rall. pp

cresc. molto

71. ΜΑΝΑ ΗΡΤΕΝ Η ΑΝΟΙΞΙ

Ἆσμα δημῶδες, ᾀδόμενον ἐν Συνασῷ τῆς Καππαδοκίας κατὰ τὸ ἔαρ πρὸς κύκλιον χορόν.

Συλλογὴ καὶ κλειδοκυμβάλου συνοδεία Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ.

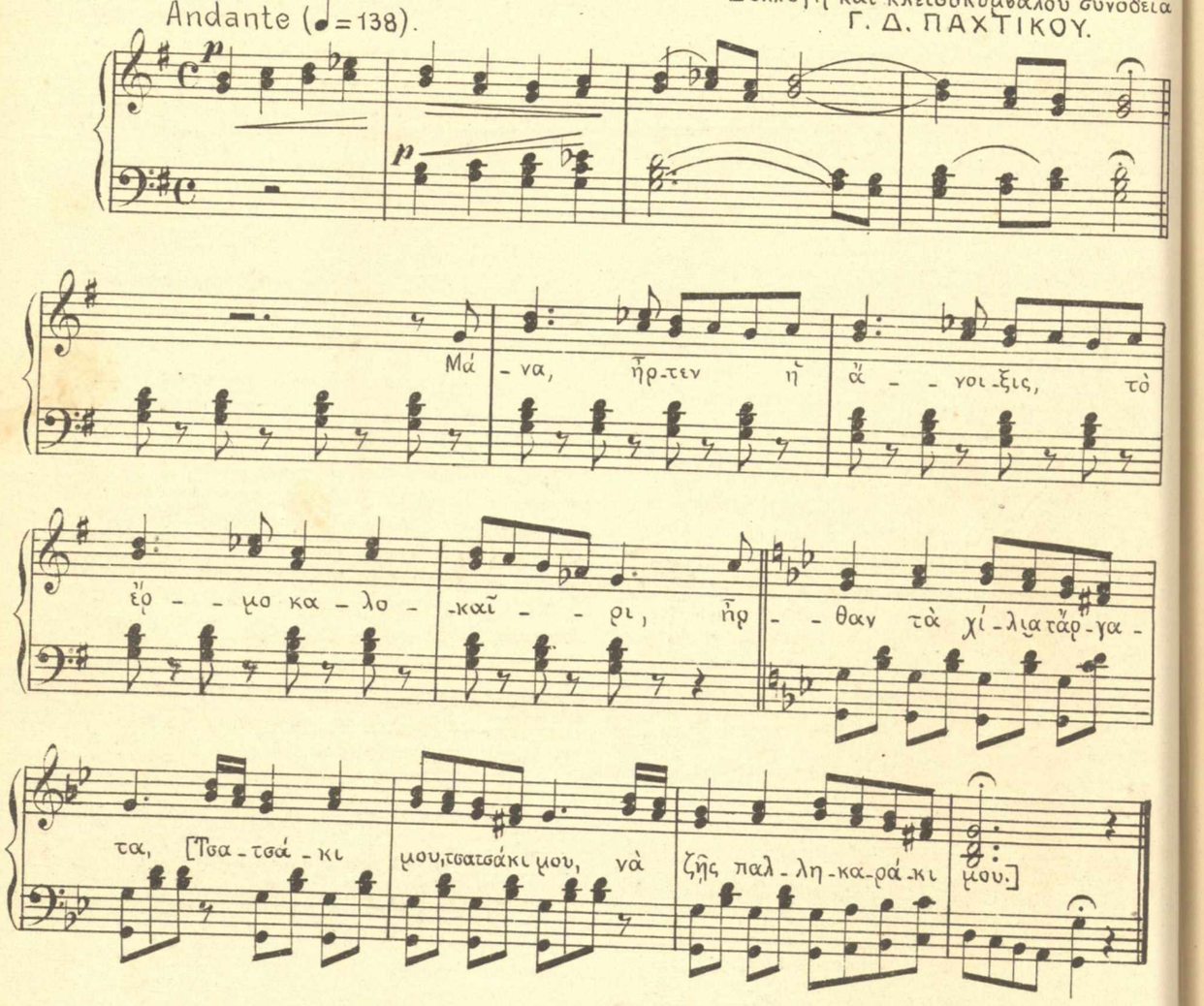

72. ΕΛΑ, ΠΑΝΑΓΙΑ, ΚΑΙ ΣΩΣΕ.

Ἆσμα δημῶδες ἑλληνικόν, ᾀδόμενον ἐν ΡΟΔΩι κατὰ τοὺς γάμους.

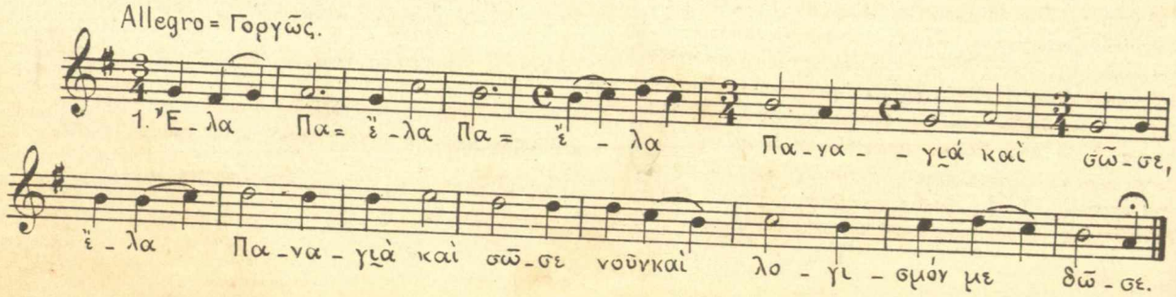

ΔΙΣΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ

59. Ο ΘΕΟΣ ΗΛΘΟΣΑΝ ΕΘΝΗ

Μελοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ πρωτοψάλτου τῆς Ἁγίας Σοφίας ***Μανουὴλ τοῦ Χρυσάφη.***

Ὁ ἄνω θρῆνος ἐπὶ τῇ Ἁλώσει Κωνσταντινουπόλεως, συντεθειμένος ἐκ ψαλμικῶν στίχων τοῦ Δαυΐδ, εὕρηται ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 1120 μουσικῷ χειρογράφῳ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς ἐν Ἀθωνι Ἰ. Μονῆς τῶν Ἰβήρων, φιλοπονηθέντι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ μελοποιοῦ, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐν τῷ τέλει τοῦ χειρογράφου σημειώσεως, ἐχούσης ὧδε· «*Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον, αἱ ἀκολουθίαι πᾶσαι τῆς ψαλτικῆς διὰ χειρὸς Μανουὴλ Δούκα Λαμπαδαρίου τοῦ Χρυσάφη ἐν ἔτει ,ϡϑξϛ' (6966=1458) Ἰνδικτιῶνος ΣΤ'... Ἰουλίῳ... Καὶ οἱ βλέποντες εὔχεσθέ μοι διὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀγάπην.*»

Τὸ μέλος τοῦ ᾄσματος τούτου, ἀνῆκον εἰς τὴν τάξιν τῶν καλουμένων *καλλιφωνικῶν*, ἡρμηνεύθη εἰς τὴν ἐν χρήσει ἐκκλησιαστικὴν παρασημαντικὴν ὑπὸ *Μάρκου Βασιλείου*, Πατριαρχικοῦ Γραμματέως, ὅστις καὶ ἀνεῦρε τοῦτο ἐν τῷ μνησθέντι μουσικῷ Κώδικι.

Ἡ μελῳδία τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου ᾄσματος ἔχει ἀσυνήθη μεγαλοπρέπειαν. Αἱ λέξεις ἀποδίδονται διὰ τῶν μουσικῶν τόνων ὡς διὰ ζωηρῶν χρωμάτων ζωγράφου. Εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ ἡ μελῳδικὴ φράσις τῆς λέξεως *ὁ Θεὸς* προδίδει ἐμπνευσμένον μουσουργόν, εὐλαβῶς ἀτενίζοντα πρὸς τὴν παρηγοροῦσαν ἐπὶ δεινοῖς παθήμασι θεότητα. Ἡ διὰ ποικίλων ἰδίως μουσικῶν σχημάτων ἀπόδοσις τῶν ἐννοιῶν εἶνε ὄντως ἀξιοθαύμαστος. Ἂν δὲ περιβληθῇ τὸ ἔξοχον τοῦτο μέλος καὶ διὰ πολυφώνου ἁρμονικῆς περιβολῆς, ὑπακουομένης μάλιστα καὶ διὰ ὀρχήστρας ἐξ ἐγχόρδων ὀργάνων, ἀναμφιβόλως θὰ μεταφέρῃ τοὺς ἀκροωμένους ὄντως εἰς οὐράνια δώματα. Συγχαίρομεν τὸν πολύτιμον ἡμῶν συνεργάτην κ. Μᾶρκον Βασιλείου, διότι διὰ τῶν μουσικῶν αὐτοῦ ἀνασκαφῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγιωνύμου Ὄρους παρέδωκεν ἡμῖν τοιοῦτον ἔξοχον μουσούργημα.

Τουρκικὴ ἐφημερὶς τῆς Πόλεώς μας, ἡ «Γενὶ Γαζέττα» πρό τινων ἡμερῶν ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ ἔγραφε τάδε περὶ τῆς Ἁγίας Σοφίας.

«Ἐν τῇ χώρᾳ μας ὑπάρχει ἓν ἀθάνατον μνημεῖον, ἡ Ἁγία Σοφία τῶν Βυζαντίνων, ἥτις συγκεντρώνει ὡς μαγνήτης τὰ πλήρη σεβασμοῦ καὶ ἐκτιμήσεως βλέμματα σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Ὁ πανδαμάτωρ χρόνος, ὁ ἀνατρέπων τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, προσέδωκε μεγαλειτέραν αἴγλην εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ αἰωνίαν ἀξίαν τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἥτις ὀπὸ τὰς πλήρεις μεγαλείου ἀρχαίας ἡμέρας τοῦ Βυζαντίου, παρ' ὅλα τὰ ραπίσματα τοῦ χρόνου, διετηρήθη μέχρις ἡμῶν, καὶ τῆς ὁποίας ἑκάστη πέτρα ἀντιπροσωπεύει τὴν ἱστορίαν χιλιάδων γεγονότων, πνιγέντων εἰς τὸ βάραθρον τοῦ χρόνου. Εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθανθῇ ἑκάστη καρδία, λάτρις τοῦ ὡραίου, ἱερὸν ῥῖγος ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ ὀνόματος τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ νὰ μὴ ὑποκύψῃ πλήρης σεβασμοῦ, ὅταν εὑρεθῇ ἀπέναντι τοῦ μεγαλείου τοῦ ναοῦ τούτου, τῆς ἰσχύος καὶ τῆς δυνάμεως. Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ Ἁγία Σοφία, ὅπως ὅλα τὰ ὅμοιά της ἱδρύματα, εἶνε ἓν κομψοτέχνημα, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐδόθη ἀπὸ τὴν ἱστορίαν. Ἡμεῖς εἴμεθα ὑπεύθυνοι ἐνώπιον τῆς ἀνθρωπότητος νὰ τὴν προφυλάττωμεν, ὡς πρέπει.»

Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἡ προφύλαξις τοῦ ἱεροῦ τούτου κτιρίου κατὰ καθῆκον ἐπιβάλλεται, πόσον μᾶλλον δὲν ἐπιβάλλεται, χάριν τῆς διεθνοῦς μουσικολογίας, ἡ περίσωσις τῶν χειρογράφων τῆς ἐν αὐτῷ ἀκμασάσης ἱερᾶς ψαλμῳδίας, ἣν οἱ ὑπὸ τοῦ Βλαδιμήρου τοῦ Α' ἀπεσταλμένοι σοφοὶ ἀκούσαντες «*Ἐνομίσαμεν*, ἐφώνησαν, *ἐνομίσαμεν ὅτι μετεκομίσθημεν εἰς τοὺς οὐρανούς. Χορὸς Ἀγγέλων καταβαίνων ἐξ οὐρανῶν συνέψαλλε μετὰ τῶν Ἑλλήνων ψαλτῶν ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας!*»

60. ΜΕΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ποίημα ***Χρ. Χατζηχρήστου.*** *- Μέλος* ***Βοημικόν,*** *μεταγραφέν.*

(Πληροφορίας περὶ αὐτοῦ ἴδε εἰς τὸ 55ον ᾄσμα τοῦ Ε' τεύχους.)

61. ΤΑ ΠΑΘΙΑ ΠΩΠΑΘ' ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἐκ τῆς ἀνεκδότου Συλλογῆς τοῦ κ. ***Ἀστερίου Γ. Στερεοῦ***

Τὸ δημῶδες τοῦτο ᾄσμα ψάλλεται ἐν Χαλκιδικῇ παρὰ τῶν γερόντων κατὰ τὰς χειμερινὰς συναναστροφάς. Εἶνε πολὺ ἀρχαῖον καὶ διακρίνεται διὰ τὸ σοβαρὸν αὐτοῦ ἦθος. Ἄξιος θερμῶν συγχαρητηρίων εἶνε ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ τὴν μουσικὴν εὐδοκίμως διδάσκων κ. Ἀστέριος Γ. Στερεὸς διὰ τὴν ἐν διπλῇ παρασημαντικῇ διάσωσιν τῶν πολυτίμων τούτων τῆς λαϊκῆς μούσης προϊόντων.

Τὰ πάθια πῶπαθ' Ἄγγελος κανεὶς νὰ μὴν τὰ πάθῃ,
οὐδὲ καράβι στὸ γιαλὸ κι' οὐδὲ πουλὶ στὰ δάση.
Σαράντα κλέφτες ἤμασταν, σαραντάδυὸ νομάτοι
ἕνα καΐκι πιάσαμε, ἕνα μικρὸ καΐκι.
Μᾶς πῆρε καὶ μᾶς ἔβγαλε σὲ ἕνα ξηρονῆσι,
καὶ πέσαν γιὰ νὰ κοιμηθοῦν, λίγο ὕπνο νὰ πάρουν
κι' ὁ καπετάνιος ἔφυγε, κι' ὁ καπετάνιος φεύγει.
— Γύρισε πίσω, βρ' ἀδερφέ, γύρισε νὰ μᾶς πάρῃς.
— Σαράντα 'μέρες ὕστερα θαν' ἔρτω νὰ σᾶς πάρω.
Νὰ πάρω τὰ κημέρια σας, νὰ πάρω τὰ σπαθιά σας.
Ἕνας τὸν ἄλλον τρώγονταν, ἀπ' τὴ μεγάλη πεῖνα.
— Σαράντα κλέφτες ἤμασταν καὶ τρεῖς ἀπωμείναμε.
Κι' ὁ καπετάνιος ἔφτασε, κι' ὁ καπετάνιος ἦρθε,
νὰ πάρῃ τὰ κημέρια μας, νὰ πάρῃ τὰ σπαθιά μας.
— Κι' ἐρρίξαν καὶ τὸν 'βάρεσαν καὶ 'πῆραν τὸ καΐκι.

Ὁ φίλος ἀποστολεὺς ἐν τῷ ποιήματι τούτῳ διαβλέπει ἀνωμαλίαν τινὰ ἐν τῇ ἀποτόμῳ τῶν ἐννοιῶν μεταβολῇ. Ἀλλ' ἡ συντομία αὕτη εἶνε ἴδιον προσὸν πολλῶν δημοτικῶν ἡμῶν ᾀσμάτων.

62. Ο ΘΕΟΣ ΗΛΘΟΣΑΝ ΕΘΝΗ

(Σχετικὰς πληροφορίας ἴδε εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 59ον ᾄσμα.)

63. ΚΟΝΤΑΚΙΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ

Τὸ ἐκκλησιαστικὸν τοῦτο τροπάριον, ψαλλόμενον τὴν 21 Μαΐου, ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῶν ἰσαποστόλων Κων-

σταντίνου καὶ Ἑλένης, εἶνε κατά τε τὴν ποίησιν καὶ τὸ μέλος ἔργον τοῦ ἐμπνευσμένου τῆς Ἐκκλησίας μελῳδοῦ Ρωμανοῦ, ποιήσαντος ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχαίων μέτρων καὶ ρυθμῶν περὶ τὰ 1000 Κοντάκισ. Ἡ μελῳδία εἶνε λίαν πρωτότυπος καὶ ἀρχαιοπρεπής, ἁρμόζει δὲ ἐπιτυχῶς καὶ εἰς τὸ ἱστορικὸν μεγαλεῖον τῆς Πόλεως ἡμῶν, φερούσης τὸ μέγα ὄνομα τοῦ πρώτου Αὐτοκράτορος, προστάτου τοῦ Χριστιανισμοῦ.

64. ΕΙΣ ΞΕΝΗΝ

Ποίημα ***Δ. Βικέλα.*** — *Μουσικὴ* ***Μ. Μαυροογορδάτου.***

Εἶνε ὁ τίτλος τοῦ ᾄσματος, ὅπερ χάριν τοῦ ἡμετέρου Περιοδικοῦ ἐμελουργήθη ὑπὸ τοῦ ἐμπνευσμένου αὐτοῦ μουσουργοῦ. Εὐθὺς ἀμέσως ἀπὸ τὸς πρώτας ἔτι συγχορδίας τοῦ κλειδοκυμβάλου φαίνεται ὅτι ὁ συνθέτης εἶνε εὐρείος μορφώσεως καὶ ἐμπνεύσεως μουσικός, μὴ δεσμευόμενος ποσῶς ἀπὸ τυπικοὺς περιορισμοὺς τῆς τέχνης. Ἡ μελῳδία εἶνε λίαν ἐκφραστική, ἡ δὲ συνοδεία τοῦ ὀργάνου ἔτι μᾶλλον ἐξαίρει αὐτήν. Αἱ μετατοπίσεις τῶν κλιμάκων καὶ τοῦ ρυθμοῦ ἡ πορεία γίνονται μὲ πολλὴν εὐχέρειαν καὶ συμμετρίαν. Ἡ καταληκτικὴ δὲ μελῳδικὴ φράσις τοῦ στίχου «*Ἀλλοῦ, ἀλλοῦ εἶνε δοσμένη*» *(ἡ καρδία)* μετεωρίζεται μὲν κἄπως. ἀλλ' εἶνε μαλαγχολικῶς περιπαθής, ἀποπνέουσα βαθύτατον θελκτικὸν ἄρωμα ἐν τῇ ψυχῇ. Οἱ χειρισταὶ τοῦ ᾄσματος καὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου ἀποκτῶσιν ὄντως ἓν ἔξοχον θελκτικὸν μουσούργημα, παρ' ἐμπνευσμένης ἑλληνικῆς διανοίας συντεθέν.

65. Ο ΨΑΡΑΣ

Εἶνε ὡραῖον καὶ εὔχαρι μουσούργημα τοῦ ἐν Βάρνῃ διαμένοντος ὁμογενοῦς μουσικοῦ κ. *Β. Ν. Γουναροπούλου*, δυνάμενον νὰ ψαλῇ καὶ ὑπὸ μαθητῶν ἀνωτέρων σχολῶν.

2. Τόσο, τόσο ψάρεμμα ὁ ψαρᾶς τραβάει
ὅπου λὲς τὰ δίχτρα του πῶς θὲ νὰ κοπεῖν·
μὲ χαρᾶς χαμόγελο γύρω του κυτάει
καὶ τό τραγουδάκι του ἀρχινᾷ νὰ πῇ·
Πάρτε, πάρτε, παλληκάρια,
φρέσκα ψάρια, φρέσκα ψάρια. } δίς

66. Ο SALUTARIS

Δι' ὀξύφωνον γυναῖκα καὶ χορὸν διὰ 4 φωνάς.

Εἶνε ὁ τίτλος τοῦ μουσουργήματος τοῦ διαπρετοῦς Γάλλου μελοποιοῦ κ. A. Bourdon, μέλους τῆς Ἀκαδημείας τῆς Ρουέννης καὶ τετιμημένου τῆς «Μουσικῆς» συνεργάτου. Ὁ εὐγενὴς γάλλος μελοποιὸς ἀφιεροῖ τὸ μουσούργημα αὐτοῦ εἰς τὸν ἡμέτερον διευθυντήν, εἰς ἔνδειξιν συμπαθείας καὶ ἐκτιμήσεως. Ὁ κ. Bourdon εἶνε κληρικὸς εὐρείας μουσικῆς μορφώσεως. Ἀσχολεῖται δὲ μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ περὶ τὴν ἑλληνικὴν μουσικήν, ἀφιερωθεὶς εἰς τὴν μελέτην καὶ ἔκδοσιν καὶ τοῦ εἰς *Ἀπόλλωνα ὕμνου* μετὰ τοῦ διαπρεποῦς ἑλληνιστοῦ καὶ ἀκαδημειακοῦ E. Auvray. Ἐκτιμήσας δεόντως τὰ μουσικοφιλολογικὰ τοῦ ἡμετέρου διευθυντοῦ ἔργα ἐποιήσατο τὴν πρέπουσαν περὶ αὐτῶν εἰσήγησιν ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ τῆς Ρουέννης, ἡ ὁποία καὶ ἐγκρίνασα αὐτὰ ἐξελέξατο τὸν συγγραφέα αὐτῶν παμψηφεὶ *ἀντεπιστέλλον μέλος*. Ἡ περισπούδαστος τεχνικὴ αὐτοῦ εἰσήγησις ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Περιοδικῷ τῆς ἐν λόγῳ γεραρᾶς Ἀκαδημείας. Τὸ δημοσιευόμενον θρησκευτικῆς χροιᾶς μουσούργημα τοῦ κ. Bourdon, διακρινόμενον διὰ τὴν σοβαρότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν αὐτοῦ, ἔχει καὶ συνέχειαν ἐν τελείῳ τετραφώνῳ χορῷ μετὰ συνοδείας τοῦ *Ἐκκλησιαστικοῦ Ὀργάνου*.

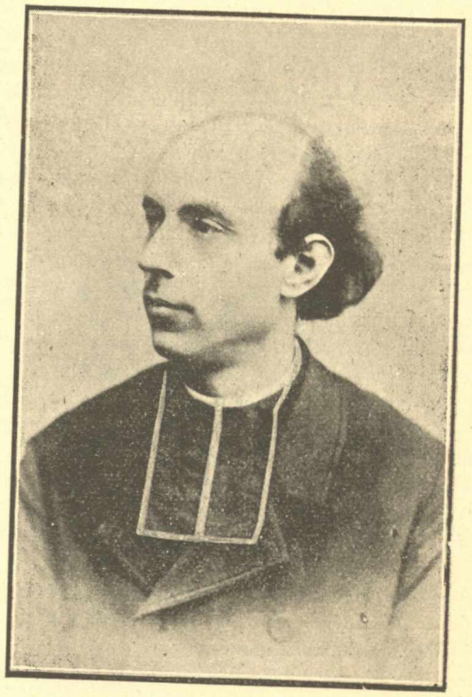

Ο ΓΑΛΛΟΣ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑΚΟΣ A. BOURDON

67. Η ΠΑΦΙΤΙΣΣΑ

Ἆσμα δημῶδες ἐκ τῆς Συλλογῆς τοῦ ἐν *Λεμεσῷ* μουσικοδιδασκάλου κ. Χρ. Ἀποστολίδου, περὶ ἧς ἐν ἄλλῃ στήλῃ δημοσιεύεται ἡ δέουσα βιβλιοκρισία. Ἡ παθητικὴ αὕτη μελῳδία, ἕλκει τὴν καταγωγὴν αὐτῆς ἐκ τῆς ἱστορικῆς Πάφου, ἐν ᾗ τοσοῦτον ἐλατρεύετο ἡ θεὰ τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ κάλλους Ἀφροδίτη. Διὰ ταύτης τῆς μελῳδίας δοκιμάζεται, κατὰ τὸν Συλλογέα, «ἡ εὐστροφία τοῦ κυπρίου τραγῳδιστοῦ.»

1. Ἄη! Τζιὲψὲς ὡς τὰ μεσάνυχτα ἤμουν παπέξω θκιό σου,
Ἄη! τζιἄκουά σου τζι'ἐκόντζιυζες τζιἐλάλουν μὴ κα-
Ἐπωδός. [κό σου.
Ὀρὴ ρουσοῦ[2] ὀρὴ ρουσοῦ
πόσα τραβῶ γιὰ λόου σου.
2. Ἄη! Ἐλάμναν μας[3], ἐλάμναν μας, σγιὰν[4] λάμνουν τὸ
[μελίσσι.
Ἄη! Ὥσπου τζιἐποχωρίσαν μας, λεγνόν[5] μου τζιυπαρίσσι.
Γιὰ ὄνομα γιὰ ὄνομα
ἐψὲς εἰά την ὅραμα[6].
3. Ἄη! Τὴν ἀγαπῶ χαρτλοοῦν[7] τζιἐμὲν παρηγοροῦσιν.

1. Ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι σου. 2. Κόρη ξανθή. 3. Μᾶς ἤλαυνον, κατεδίωκον. 4. Ὡσάν. 5. Λιγνόν, λεπτοτυές. 6. Ὀπτασία, ὄνειρον. 7. Μνηστεύουσιν.

Ἄη! Ὅσην παρηγοριὰν θωρῶ τόσην χαρὰν δοῦσιν.
Ὀρὴ ρουσοῦ, ὀρὴ ρουσοῦ
ὅ,τι φορήσῃς πρέπουνσου.

68. ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ «ΠΑ·Ι·ΤΟΥΣΚΑ»

Ὁ βουλγαρικὸς οὗτος χορὸς εἶνε σύνθεμα τοῦ ἐν Σόφιᾳ ὀνομαστοῦ Βουλγάρου μουσικοῦ καὶ συμπαθοῦς συνεργάτου τῆς «Μουσικῆς» κ. Dobri Christoff. Βάσις τοῦ χοροῦ τούτου εἶνε δημώδης βουλγαρικὴ μελῳδία. Κατὰ τὴν ἐνηλικίωσιν τοῦ διαδόχου τῆς Βουλγαρίας Βόριδος καὶ ὁ χορὸς οὗτος εὐμενῶς ἠκούσθη παρὰ τῶν ξένων. Ὁ κ. Χρίστωφ εἶνε μελετητὴς μουσικός, ἐπιδοθεὶς εἰς τὴν μελέτην καὶ τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς. Πέρυσι δὲ διὰ θεωρητικά τινα ζητήματα τῆς ἡμετέρας μουσικῆς συνεβουλεύθη ἐνταῦθα καὶ τὸν ἡμέτερον διευθυντήν.

69. ΠΛΗΣΙΕΣΤΕΡΟΝ ΣΟΥ, ΘΕΕ ΜΟΥ

Εἶνε τὸ ἀγγλικὸν θρησκευτικὸν ᾄσμα, τὸ ὁποῖον τὰ 1.643 θύματα τοῦ «Τιτανικοῦ», ἀφ' οὗ ἔσωσαν τὰ γυναικόπαιδα, συνήχθησαν πέριξ τῆς ὀρχήστρας τῶν ἠρωϊκῶν μουσικῶν καὶ συνοδείᾳ αὐτῆς ἔμελψαν αὐτὸ τὸ ὕστατον.

«Πλησιέστερόν σου, Θεέ μου, πλησιέστερόν σου. Ἔλιε ἡ φωνὴ τῆς πίστεώς μου, ἐγγύτερόν σου. Τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἡ συμφορὰ ἐκχειλίζει ὡς ποταμός, φύλαξόν με πλησίον σου, πλησιέστερόν σου.

»Ἂν δέ ποτε γίνῃ ἀνάγκη νὰ κύψω τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν ρομφαίαν ἢ ἄλλην καταστροφήν, ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή μου νὰ ὑψωθῇ ἀκόμη ὑψηλά, πλησιέστερόν σου, Θεέ μου, πλησιέστερόν σου.»

(Πλείονας περὶ αὐτῶν πληροφορίας ἴδε προηγουμένον Τεῦχος).

70. ΜΟΝΩΙΔΙΑ ΟΞΥΦΩΝΟΥ

Ἐκ τοῦ μελοδράματος «Τόσκας».

Χάρις εἰς τὸν διακεκριμμένον αὐτῆς συνεργάτην κ. Γ. Λ. Ξανθόπουλον ἡ «Μουσικὴ» διὰ τοῦ τεμαχίου τούτου παρέχει ὡραίαν διασκευὴν τῆς μονῳδίας τῆς «Τόσκας» τοῦ Πουτσίνη εἰς τοὺς ἐραστὰς τῆς παθητικῆς Κιθάρας. Δὲν ἀμφιβάλλομεν δ' ὅτι θέλουσιν οὗτοι δεόντως ἐκτιμήσει τὴν περὶ τὴν ἐπιτηδείαν συναρμογὴν εἰδικότητα τοῦ μουσοτραφοῦς διασκευαστοῦ καὶ ἡμετέρου σημπαθοῦς συνεργάτου.

71. ΜΑΝΑ, ΗΡΤΕΝ Η ΑΝΟΙΞΙ

Τὸ δημοτικὸν τοῦτο ᾄσμα, ᾀδόμενον ἐν Συνασῷ τῆς Καππαδοκίας πρὸς κύκλιον χορὸν κατὰ τὸ ἔαρ, ὑπηγορεύθη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ κ. Ἰω. Ἀμβροδῆ. Ἡ μετάβασις τῆς μελῳδίας ἀπὸ τὸ *χρωματικὸν γένος* εἰς τὸ *διατονικὸν* εἶνε λίαν ἀξιοσημείωτος.

Μάνα ἤρτεν ἡ ἄνοιξι, τὸ γιέρμο καλοκαίρι,
ἤρταν τὰ χίλια τἄργατα, τὰ θέλουν χίλια χέργια.
— Δούλεψε, ξένε μ', δούλεψε κι' ἐγὼ νὰ σὲ παντρέψω·
πάλε ὁ ξένος 'δούλευεν 'ς τὸν τόπον γιὰ νὰ πάγῃ.
Νύχτα σελλόνει τἄλογο, 'μέρα τὸ καλιγόνει·
βάζ' ἀσημένια πέταλα, καρφιὰ μαλαγματένια
καὶ τάϊ καλιγοσίνια του ὅλ' ἀπὸ τζεβαέρι.
(Ἡμιτελές).

72. ΕΛΑ, ΠΑΝΑΓΙΑ, ΚΑΙ ΣΩΣΕ

Τὸ δημῶδες τοῦτο ᾄσμα τῆς Ρόδου ψάλλεται ἐν *Σουρουμῇ* κατὰ τοὺς γάμους. Τὴν Κυριακὴν δηλαδὴ μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας οἱ *λυρισταὶ* συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν *κανακιστῶν* (τραγουδιστῶν) μεταβαίνουσιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ γάμου, ἐν ᾧ στολίζεται ὁ γαμβρός. Ἐκεῖ προσέρχονται καὶ πάντες οἱ συγγενεῖς τοῦ γαμβροῦ, πρὸς οὓς οὗτος βάλλει ***μετάνοιαν***, ἐν ᾧ συγχρόνως ἐκεῖνοι δίδουσιν αὐτῷ χρηματικὰ δῶρα. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ διὰ τὴν νύμφην ἰδιαιτέρως. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ κανακισταί, ἐπαινοῦντες τοὺς μελλονύμφους, ᾄδουσι διάφορα ᾄσματα, ἐξ ὧν καὶ τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον.

1. Ἔλα, Παναγιά, καὶ σῶσε
νοῦν καὶ λογισμόν με δῶσε,
νὰ 'νθυμοῦμαι τὰ τραγούδια
τὰ παληὰ καὶ τὰ καινούργια.

2. Τρεῖς βασίλισσες τὰ 'κοῦσαν
κι' ἄλλαις τρεῖς ἀπὸ τὴν Πρεῦσαν
κι' ἄλλαις τρεῖς ἀπὸ τὴν Σάμον
πῶς θὰ κάμωμεν τὸν Γάμον.

3. Καὶ μᾶς στείλασι παιγνίδια
καὶ περιστεράκια χίλια.
Τὰ παιχνίδια νὰ βροντῶσι
τὰ πουλιὰ νὰ κελαδῶσι.

4. Τὰ πουλιὰ νὰ κελαδῶσι
καὶ τὴν νύμφην νὰ 'παινῶσι,
ποῦχει τὰ μαλλιὰ σαρίκι
πρέπει της τὸ μεγαλῆκι.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν θυμάτων τοῦ «Τιτανικοῦ». — Μέτρα κατὰ τῶν ἀσέμνων χορῶν καὶ μουσικῆς. — Ὁ «Ἱππότης τῆς Ρόδου». — Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας περὶ τοῦ κλασσικοῦ θεάτρου.

Ἀγγλία. — Ἐν Λονδίνῳ ἐν τῷ Καθεδρικῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Παύλου ἐτελέσθη συγκινητικώτατον μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν θυμάτων τοῦ «Τιτανικοῦ», ἐν μέσῳ λυγμῶν, θρήνων καὶ κοπετῶν, πεντακισχίλια δὲ στόματα συνανέμελπον μετὰ τοῦ κλήρου τὰ νεκρώσιμα ᾄσματα, ἐν οἷς καὶ τὸ ἐν τῷ παρόντι τεύχει δημοσιευόμενον ᾆσμα, ψαλὲν ὑπὸ τῶν θυμάτων κατὰ τὴν ὥραν τοῦ καταποντισμοῦ. Πλεῖστοι ἐκ τῶν λυγμῶν δὲν ἠδύναντο νὰ ᾄσωσι, καταβρέχοντες δι' ἀφθόνων δακρύων τὸς σελίδας τῶν προσευχηταρίων, καὶ πλεῖστοι ἐλιποθύμησαν.

Ἐπίσης, κατὰ τὰς πληροφορίας ἡμῶν, καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς «Καρπαθίας» διάσωσιν τῶν ἐν ταῖς ναυαγοσωστικαῖς λέμβοις, οἱ ναυαγοὶ ἔψαλον ἐπ' αὐτοῦ δοξολογίαν πρὸς τὸν

Θεὸν ἐπὶ τῇ ἑαυτῶν διασώσει, μεθ' ἣν ἐψάλη μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῶν ἀπολεσθέντων.

Ἀμερική.—Μεγάλη παρατηρεῖται κίνησις ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τῶν νεωτέρων ἀσέμνων καὶ ἀνηθίκων χορῶν, οἵτινες ἤρξαντο διαδιδόμενοι τελευταίως. Εἷς ἐκ τῶν Ἀμερικανῶν βουλευτῶν παρουσίασεν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν νομοσχέδιον, δι' οὗ εἰσηγεῖται ὅπως αὐτὸ τὸ Κράτος ὁρίσῃ εἰδικὴν *χοροκρισίαν*, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁποίας νὰ διορισθῇ ἐπιθεωρητής, ὅστις καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ὀφείλει νὰ περιέρχηται πρὸς ἐπιθεώρησιν τὰς αἰθούσας τῶν ξενοδοχείων, τὰ ἑστιατόρια καὶ τὰ λοιπὰ διασκεδαστικὰ κέντρα, ἔνθα συνήθως χορεύουσι. Μεγάλη ἀμερικανικὴ ἐφημερίς, ζητήσασα τὴν γνώμην τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἔλαβεν ἀπαντήσεις, ὧν ἡ καταπληκτικὴ πλειονότης κηρύσσεται κατὰ τῶν ἐπ' ἐσχάτων ἐν Ἀμερικῇ εἰσαχθέντων ἀνηθίκων χορῶν. Ἐν Φιλαδελφίᾳ δὲ τῆς Ἀμερικῆς διωργανώθη καὶ εἰδικὴ ἐπιτροπεία, σκοπὸν ἔχουσα τὴν καταπολέμησιν τοῦ νεωτερισμοῦ τούτου, ὡς καὶ τῆς *ἐκθηλυνούσης μουσικῆς*. Ἐν Βοστώνῃ ἡ ἀστυνομία ἤρξατο ἤδη ἐπιβλέπουσα τὰς αἰθούσας τῶν χορῶν, ταύτην δ' ἐκθύμως ὑποστηρίζει καὶ ἡ ἀριστοκρατία. Εἰς τὴν κίνησιν ταύτην μετέσχε καὶ τὸ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ «Κομιτᾶτον μεταρρυθμίσεως τῶν διασκεδάσεων τῆς ἐργατικῆς νεολαίας». Τὸ κομιτᾶτον τοῦτο, φρονοῦν ὅτι οἱ σύγχρονοι χοροὶ εἶνε ἀγωγοὶ ταχείας διαφθορᾶς εἰς τὰς τάξεις τῆς ἐργατικῆς νεολαίας. ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτύχῃ διὰ νομοθετικῆς ὁδοῦ τὴν ἄμεσον ἐπιψήφισιν τοῦ μέτρου τῆς ἐπισήμου *χοροκρισίας*.

Αὐστρία. —Ἕνεκα τῶν ἐν Ρόδῳ πολεμικῶν γεγονότων εἰς τοὺς μουσικοὺς κύκλους τῆς Δύσεως ἤρξατο νὰ γίνηται λόγος περὶ τοῦ πέρυσι παρασταθέντος ἔργου τοῦ Ριχάρδου Στράους «Ἱππότου τῆς Ρόδου». Ἡ πρώτη παράστασις τοῦ νέου τούτου κωμικοῦ μελοδράματος ἐγένετο ἐν Δρέσδῃ μὲ θριαμβευτικὴν ἐπιτυχίαν. Τὸ ἔργον εἶνε τρίπρακτος κωμῳδία, ἣν ἐμελοποίησεν ὁ Στράους ἐπὶ κειμένου τοῦ Χόφμαντσαλ, ὅπερ σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἶνε γεγραμμένον εἰς στίχους μὲ ἐλάχιστα μέρη εἰς πεζόν.

Γερμανία. – Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ὁμιλῶν πρὸς διακεκριμένην Γαλλίδα ἠθοποιόν, ὑποδυθεῖσαν ἐκτάκτως ἐπιτυχῶς ἐν Γερμανίᾳ τὴν *Φαίδρ·ν*, εἶπε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς· Μανθάνω ὅτι ἐν Γαλλίᾳ παραμελεῖται δυστυχῶς ἡ κλασσικὴ ἐν γένει παράδοσις καὶ ὅτι δὲν ἀναβιβάζονται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὅσον ἀπαιτεῖται συνεχῶς τὰ ἔργα τοῦ Μολιέρου καὶ τοῦ Ρακίνα· ἐν ᾧ ἐν Γερμανίᾳ καὶ σήμερον ἀκόμη ὁ κόσμος παραμένει πιστὸς εἰς τοὺς μεγάλους αὐτοῦ κλασσικοὺς καὶ εὐαρεστεῖται εἰς τὰς παραστάσεις τῶν ἔργων αὐτῶν. «Μετὰ τὸ Γυμνάσιον, εἶπεν ὁ Γουλιέλμος, ἔρχεται τὸ Πανεπιστήμιον καὶ μετὰ τοῦτο τὸ Θέατρον, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει πρὸς ἐξύψωσιν καὶ μεγάλυνσιν τῶν ψυχῶν. Ὁ λαὸς δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ παριστάνηται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἡ παροῦσα αὐτοῦ κατάστασις· γνωρίζει καὶ βλέπει ταύτην καθ' ἑκάστην· ἔχει ἀνάγκην πράγματος ἀνωτέρου καὶ εὐγενεστέρου, πράγματος ὀλίγον ἀνωτέρου τῆς «Κυρίας τῶν Καμελιῶν».

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΝ

ΕΓΧΩΡΙΑ.—Αἱ ἐξετάσεις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς».—Ἵδρυσις μουσικοῦ σωματείου.—Ὁ Μουσικὸς Σύλλογος «Ἀρίων».—Ἡ ἐπέτειος τῆς Ἀδελφότητος «Ἅγιος Θεράπων» Σιρκετζῆ.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ.—Ἡ Μουσικὴ ἐν τοῖς ἐν Ἐπιβάταις Ἀρχιγενείοις ἐκπαιδευτηρίοις.—Ἡ Ἐστουδιαντίνα Μπάλιας.—Ὁ «Ἱππόλυτος» τοῦ Εὐριπίδου ἐν Σμύρνῃ.—Μουσικοθεατρικὴ ἑσπερὶς ἐν Μοναστηρίῳ.—Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἐν Ἀργυρουπόλει.—Ὕμνος πρὸς τὴν ἐργασίαν.

ΕΞΩ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ.—Αἱ ὑπὸ τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν παραστάσεις ὀπερετῶν.—Ἡ ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία Ἀθηνῶν, τὸ Ὠδεῖον τοῦ Περικλέους καὶ τὰ ἀρχαῖα δράματα.—Ἡ περιόσμησις τοῦ Κολωνοῦ.—Αἱ ἐν τῷ Σταδίῳ ἐπιδείξεις τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν.—Ὁ Σύλλογος «Τέχνη» καὶ τὰ ἐθνικὰ ᾄσματα καὶ οἱ ἐθνικοὶ χοροί.—Τὸ νέον μελόδραμα τοῦ κ. Θ. Σακελλαρίδου.—Ἡ εἰκοσιπενταετηρὶς τοῦ κ. Ψάχου.—Ἡ «Ἠλέκτρα» τοῦ Σοφοκλέους ἐν Πειραιεῖ.—Ἡ «Ὡραία βοσκοπούλα», νέα ἑλληνικὴ ὀπερέττα.—Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας καὶ οἱ ἑλληνικοὶ χοροί.—Διάλεξις περὶ ἑλλην. δημοτικῶν ᾀσμάτων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.—Δραματικὴ σχολὴ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.—Ἐθνικοὶ χοροὶ ἐν Ζαγαζίκ.—Ἡ ἀποθέωσις τοῦ Σαμάρα ἐν Ρουμανίᾳ.—Ἕλληνος μελόδραμα ἐν Βιέννῃ.—Αἱ ἐν Ἀμερικῇ συναυλίαι τῆς Ἀθηναϊκῆς Μανδολινάτας.—Σχολὴ Βυζαντινῆς μουσικῆς ἐν Ἀμερικῇ.

ΕΓΧΩΡΙΑ

Περὶ τὰ μέσα τοῦ λήξαντος Μαΐου ἐτελέσθησαν ἐν τῇ Μ. τοῦ Γένους Σχολῇ αἱ προφορικαὶ ἐξετάσεις τῆς καλουμένης Ἐκκλ. Μουσικῆς Σχολῆς, ἐν ᾗ ὅμως, ἐκτὸς τοῦ στοιχειώδους *Παβουγαδισμοῦ* καὶ τῆς πρακτικῆς ἐκμαθήσεως ἐκκλησιαστικῶν τινων ᾀσμάτων, οὐδὲν ἄλλο ὑψηλότερον καὶ τεχνικώτερον διδάσκεται. Ἐν ᾧ ἀπ' ἐναντίας ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσική, ὡς παλαιὸν θρησκευτικὸν καὶ ἐθνικὸν κειμήλιον, χρῄζει εὐρυμαθῶν διδασκάλων πρὸς ἐμπρέπουσαν αὐτῇ διδασκαλίαν. Τὰ τεχνικὰ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς θεμέλια εὑρίσκονται ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἀρχαιότητι καὶ τῷ κληρονόμῳ ταύτης βυζαντιακῷ ἑλληνισμῷ. Ὁ ἀγνοῶν ὅθεν τὰ θεμέλια ταῦτα καὶ πειρώμενος ἐπὶ τῶν λειψάνων τῶν ἐρειπίων τούτων νὰ οἰκοδομήσῃ οὐδὲν ἄλλο πράττει ἤ, τοῦτ' αὐτό, ν' ἀντλῇ *εἰς πίθον Δαναΐδων*. Ἐν τούτοις ἡ ἄσκοπος αὕτη ματαιοπονία ἐξασκεῖται ἐν Φαναρίῳ πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ ἡμῶν Κέντρου.

Ἡ Ἐκκλ. Μουσικὴ Σχολή, καίπερ ἔχουσα 4 τάξεις μετὰ ἰσαρίθμων διδασκάλων, ἐν τούτοις στερεῖται παντελῶς ἑνὸς κοινοῦ καὶ ἑνιαίου προγράμματος, ἑπομένως καὶ ἑνιαίας διδασκαλίας. Ἕνεκα δὲ τῆς ἀναποφεύκτου ἐλλείψεως τῆς *διδακτικῆς συνοχῆς* οὐδεὶς τῶν διδασκάλων γνωρίζει τί ὁ πρὸ αὐτοῦ ἐδίδαξε καὶ τί ὁ μετ' αὐτὸν διδάσκει. Ὅσοι πσρέστησαν κατὰ τὰς τελευταίας προφορικὰς ἐξετάσεις ἀναμφιβόλως θὰ ἐπιστοποίησαν τὸ ἀσύντακτον καὶ ἀσυνάρτητον τῆς Σχολῆς. Διατί δὲ πάντα ταῦτα; Διότι οἱ ἐν ἐνεργείᾳ ἱεροψάλται διδάσκαλοι αὐτῆς, οὐδόλως κέκτηνται διδασκαλικὰ προσόντα. Ὑπάρχουσι βεβαίως καὶ παρ' ἡμῖν ἱεροψάλται ὡς καὶ ἄλλοι μουσικολόγοι μετ' ἐπαρκῶν διδασκαλικῶν ἐφοδίων, ἀλλ' οὗτοι, διὰ ραδιουργιῶν πολεμούμενοι, παραγκωνίζονται. Ὑπὸ τῶν δύο ἰδίως διδασκάλων τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων, οἱ ὁποῖοι τυγχάνουσι καὶ ἱεροψάλται τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ, διενεργεῖται συστηματικὴ τοῦτ' αὐτὸ σταυροφορία κατὰ παντὸς ἱκανοῦ καὶ εὐσυνειδήτου διδασκάλου, ἐργαζομένου ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως καὶ προαγωγῆς τῆς Σχολῆς. Ὑπάρχουσι δὲ δυς-

τυχῶς καὶ θύματα τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς κακεντρεχείας αὐτῶν.

Ἐπὶ τριετίαν ὅλην διδάξαντες καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ μετὰ πόνου ψυχῆς ἐπιστοποιήσαμεν τὴν οἰκτρὰν αὐτῆς κατάστασιν. Ὑπὸ φιλικοῦ πάντοτε καὶ συναδελφικοῦ πνεύματος ὁρμώμενοι συνεστήσαμεν πολλάκις τὴν δυνατὴν τῆς Σχολῆς βελτίωσιν διὰ τῆς ἀπὸ κοινοῦ συντάξεως ἑνιαίου προγράμματος πρὸς ἑνιαίαν διδασκαλίαν. Ἀλλ' ἀπηντήσαμεν συστηματικὴν καταφορὰν καὶ ὕπουλον ἀντιπολίτευσιν παρ' αὐτῶν. Ἀντὶ συναδελφικῆς συνεργασίας καὶ βελτιώσεως ἡ παχυλὴ ἀμάθεια μετεχειρίσθη τὴν ραδιουργίαν καὶ τὴν συκοφαντίαν ὡς μόνον αὐτῆς ὅπλον. Διὸ ἠναγκάσθημεν ἐν μέσῳ τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους προπέρυσι νὰ παραιτηθῶμεν. Ἂν καὶ σεπτὴ πατριαρχικῇ ἐντολῇ ἐξεφράσθησαν ἡμῖν ἐπισήμως εὐχαριστίαι διὰ τὰς πρὸς τὴν Μουσικὴν Σχολὴν τριετεῖς διδασκαλικὰς ἡμῶν ὑπηρεσίας, ἐν τούτοις ἐπιφυλαττόμεθα ὅπως εἰς προσεχὲς φύλλον δημοσιεύσωμεν καὶ τοὺς λόγους τῆς πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν λαοφιλῆ ἡμῶν Πατριάρχην ὑποβληθείσης παραιτήσεως ἡμῶν, ἵνα οὕτω τὸ ὁμογενὲς δημόσιον γνωρίσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τοὺς διὰ ραδιουργιῶν καὶ συκοφαντιῶν ἐκμεταλλευομένους τὰ ἱερώτατα πρὸς τὴν θείαν καὶ ἱερὰν τῶν Πατέρων αὐτοῦ τέχνην συναισθήματα.

Ἀκραδάντως δ' ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ τελευταίως ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. ἐκλεγεῖσα Ἐφορεία τῆς Μ. Σχολῆς, ἡ συγκειμένη ἐκ προσώπων λίαν σεβαστῶν, θὰ καταστήσῃ αὐτὴν ἀληθὲς ἐκπαιδευτικὸν μουσικὸν φυτώριον πρὸς σκοπιμωτέραν καὶ εὐρυτέραν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν τέχνης διδασκαλίαν, τὴν βελτίωσιν τῆς ὁποίας σύμπασα ἡ ἑλληνικὴ ὀρθοδοξία εὐχεται καὶ ἐπιποθεῖ. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φύλλου θὰ δημοσιεύσωμεν καὶ ἀποσπάσματά τινα ἐκ τῆς λογοδοσίας ἡμῶν, ἣν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1907—08 ἐξεφωνήσαμεν κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐξετάσεων. Διὰ τῶν δημοσιευθησομένων ἀποσπασμάτων ὑποδεικνύονται πάντα σχεδὸν τὰ τρωτὰ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς σημεῖα.

Φρονοῦμεν δ' ὅτι ἐπῆλθε νῦν καὶ ὁ κατάλληλος χρόνος τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς ἐξ 600 λιρῶν δωρεᾶς τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντίνου Ζαφειροπούλου πρὸς ἵδρυσιν ἰδίου οἰκήματος Μουσικῆς Σχολῆς. Ἡ ἱερὰ ἡμῶν τέχνη χρῄζει ἀμέσου τεχνικῆς περιθάλψεως καὶ γενναίας ὑποστηρίξεως. Ἄλλως κινδυνεύομεν ν' ἀπολέσωμεν ὅ,τι ἀγαθὸν βαρεῖς δουλείας χρόνοι περιέσωσαν ἐν τῇ ἱερᾷ τῶν Πατέρων ἡμῶν μουσικῇ.

Ὁ ἐν *Ταταούλοις* ποδοσφαιρικὸς σύλλογος «Ἀστήρ», σωματεῖον διακρινόμενον διὰ τὸν θερμουργὸν αὐτοῦ ζῆλον, ἄξιον δὲ πάσης συμπαθείας, ἵδρυσε ἐπ' ἐσχάτων καὶ ἰδιαίτερον τμῆμα Μανδολινάτας ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ δραστηρίου μουσικοδιδασκάλου κ. Ἰωάν. Διαμαντίδου. Συγχαίρομεν θερμῶς τὸν προοδευτικώτατον σύλλογον διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς δράσεως αὐτοῦ καὶ πρὸς τὴν ὡραίαν τοῦ Ὀρφέως τέχνην, τὴν ἐξευγενίζουσαν τὰ ἤθη καὶ τὸ φρόνημα ἐξυψοῦσαν.

Ὁ ἐν *Σιρκετζῇ* γνωστὸς μουσικογυμναστικὸς Σύλλογος «Ἀρίων» ἀνεκήρυξε τὸν ἡμέτερον Διευθυντὴν ἐπίτιμον αὐτοῦ μέλος.

Ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἰσχυρῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐθνικῶν ἀναμνήσεων τῆς Πόλεώς μας, ἐν τῷ Σιρκετζῇ τοῦ Βυζαντίου, ἑωρτάσθη μεγαλοπρεπῶς ἡ ἐπέτειος τῆς αὐτόθι κοινωφελῶς δρώσης φιλεκπαιδευτικῆς καὶ φιλοπτώχου Ἀδελφότητος ὁ «Ἅγιος Θεράπων». Μετὰ τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Παναγίας Ἐλπίδος Κοντοσκαλίου ἀρχιερατικῆς λειτουργίας ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Σιρκετζῆ ἐγένετο ἡ πανηγυρικὴ τελετή, καθ' ἣν ὑπὸ τοῦ Γεν. Γραμματέως κ. *Κ. Καλλιοντζῆ* ἀνεγνώσθη ἡ ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων κατόπιν δ' ἐγένετο καὶ μουσικὴ ἐπίδειξις ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν, ψαλλόντων ἐμμελῶς τὸν ὕμνον τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ Πατριάρχου. Ἡ δὲ τοῦ ὑπὸ τὴν δεξιὰν προεδρείαν τοῦ ρέκτου κ. *Γ. Κεσιμίδου* Συλλόγου «Ἀρίονος» Μανδολινάτα ὑπὸ τὴν πεπνυμένην διεύθυνσιν τοῦ μουσικοδιδασκάλου κ. *Στάγκαλη* ἀνέκρουσε τὸ πρῶτον διάφορα ἐκλεκτὰ μουσουργήματα, ἐνθουσιωδῶς χειροκροτηθέντα. Ἐν τέλει ὁ Πρόεδρος τοῦ ἑορτάζοντος Σωματείου κ. *Κωνστ. Στεφανίδης* ηὐχαρίστησε τοὺς πάντας ἐπὶ τῇ ἐπιδειχθείσῃ πανηγυρικῇ συμπαθείᾳ διὰ τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν πατρίων κειμηλίων δρᾶσιν.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Ἡ ὡραιοτάτη εἰς *Ἐπιβάτας* ἐκδρομή, ἣν ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης «Ἀρχιγένης» πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀκμαζόντων αὐτόθι ἀνωτέρων ἐκπαιδευτηρίων διωργάνω-

ΑΙ ΨΑΛΤΡΙΑΙ ΜΑΘΗΤΡΙΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΕΞΟΔΟΝ.

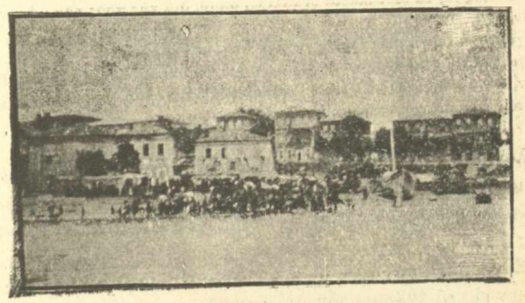

Η ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΒΙΒΑΣΙΝ ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΩΝ ΕΚΔΡΟΜΕΩΝ.

σε, προσείλκυσε καὶ ἡμᾶς διὰ νὰ ἐπισκεφθῶμεν ἐκ τοῦ πλησίον τὰ Ἀρχιγένεια καθιδρύματα, ἐν οἷς καὶ ἡ μουσική, ἥ τε ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἡ λοιπὴ σχολική, κατὰ ρητὴν τῶν ἀειμνήστων αὐτῶν εὐεργετῶν καὶ ἱδρυτῶν ἐπιθυμίαν, διδάσκεται ἐν εὐρυτάτῳ βαθμῷ ὑποχρεωτικῶς. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς τετραώρου καὶ πενταώρου ὑποχρεωτικῆς διδα

σκαλίας τῆς μουσικῆς καθ' ἑβδομάδα αἱ μαθήτριαι τῶν ἀνωτέρων γυμνασιακῶν τάξεων ψάλλουσι τακτικῶς καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς σχολῆς. Εὐτυχῶς δὲ ἅμα τῷ κατάπλῳ τοῦ ἀτμοπλοίου ἠδυνήθημεν μετὰ συγκινήσεως ν' ἀκροασθῶμεν τῶν μελῳδιῶν τῶν ψαλτριῶν μαθητριῶν. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν δὲ τῆς ἐκκλησίας ηὐτυχήσαμεν κατὰ τὴν ἐκ τοῦ ναοῦ ἔξοδον νὰ φωτογραφήσωμεν καὶ ὅλον τὸ ψαλτικὸν προσωπικὸν χάριν τοῦ ἡμετέρου Περιοδικοῦ. Ἐν τοῖς Ἀρχιγενείοις ἡ μὲν ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ διδάσκεται ἀπὸ τὸν πρωτοψάλτην τῆς Κοινότητος κ. *Σαράντην Κοριτσίδην*, ἡ δὲ ᾠδικὴ ὑπὸ τῆς μουσοτραφοῦς δεσπ. *Βικτωρίας Χ'' Γεωργίου*. Ὁ χορὸς δὲ ἐν τῷ ναῷ διευθύνεται ὑπὸ τῆς ἐνεθουσίασε τοὺς ἐκδρομεῖς κατάτε τὸ διάστημα τοῦ ταξειδίου ὡς καὶ κατὰ τοὺς ἐθνικοὺς χορούς, οὓς ἀπλήστως ἐχόρευσαν οἱ ἐκδρομεῖς μετὰ τῶν κατοίκων, προθύμως ἀπὸ τῆς ἀποβάθρας ἔτι ὑποδεχθέντων καὶ περιποιηθέντων τοὺς προσφιλεῖς ξένους των.

Ὁ ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ ἐν Σμύρνῃ Ἀμερικανικοῦ Κολλεγίου ἀποτελούμενος ἑλληνικὸς φιλολογικὸς σύλλογος «Ὅμηρος» ἔδωκεν ἐπιτυχῆ ἡμερίδα, καθ' ἣν ἐδιδάχθη ἀπὸ σκηνῆς ἡ τραγῳδία τοῦ Εὐριπίδου «Ἱππόλυτος». Τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος ὑπεδύθησαν μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι τῆς σχολῆς, οἵτινες καὶ ἀπέδωκαν τὰ μέρη των ἀρ-

Η ΕΣΤΟΥΔΙΑΝΤΙΝΑ ΜΠΑΛΙΑΣ-ΚΑΡΑΪΔΔΙΝ ΚΑΙ Ο κ. Κ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Εἶνε τὸ δεύτερον μουσικὸν σῶμα τῆς ὀργανικῆς μουσικῆς τῆς Μπάλιας, ὅπερ τυγχάνει ἀποκλειστικῶς γέννημα καὶ θρέμμα τοῦ δραστηρίου κερκυραίου μουσικοῦ κ. Κ. Ζαφειροπούλου, τοῦ διδάσκοντος καὶ διευθύνοντος ὅλην τὴν μουσικὴν κίνησιν τῆς μικρασιατικῆς μουσικὸν τάλαντον καὶ τὴν πρὸς τὴν θείαν τέχνην ἀφοσίωσιν τοῦ ἀνδρὸς ἐπάναγκες θεωροῦμεν ὅπως παράσχωμεν βραχείας τινας περὶ αὐτοῦ πληροφορίας. Μετὰ τὰς ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς ἐγγραφεὶς ἐν τῇ *Παλαιᾷ Φιλαρμονικῇ* Κερκύρας κατετάχθη μετὰ τετραετεῖς σπουδὰς ἐν τῇ στρατιωτικῇ μουσικῇ τῆς γενετείρας του, ὁπόθεν ἐνεγράφη εἰς τὸ Ὠδεῖον Ἀθηνῶν πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ. Ἐπεδόθη δὲ ἰδίως εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἁρμονίας καὶ τῆς ἐνοργανώσεως ὀρχηστρῶν (Banda) παρὰ διαφόροις διδασκάλοις. Ἐδίδαξεν εἰς τὰ Ὀρφανοτροφεῖα νείας ἐν Ταύροις» τοῦ ἡμετέρου διευθυντοῦ ἔν τε τῷ Δημοτικῷ Θεάτρῳ καὶ τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρείᾳ, ὁπόθεν μετακληθεὶς προσελήφθη πρὸ ἐπταετείας εἰς τὰ Μεταλλεῖα Μπάλιας, ὅπου, διὰ τῆς πρὸς τὴν μάγην τέχνην ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως αὐτοῦ κατεργασθεὶς τὰς εὐγενεῖς ὁρμὰς ὀρχήστραν τῶν πνευστῶν ὀργάνων, περὶ ἧς ἐγράφησαν τὰ δέοντα ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ. Αἱ συνθέσεις αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς 62 διάφορα μέν, ἀλλὰ πλήρη δράσεως διδάσκαλον τῆς μάγου τοῦ Ὀρφέως τέχνης ὡς καὶ εἰς τοὺς προθύμους καὶ εὐγενεῖς αὐτοῦ μαθητάς, τὴν ἔντιμον αὐτῶν ἐργασίαν διὰ τῆς μουσικῆς καθαγιάζοντας !

ἐλλογίμου διδασκαλίσσης κ. *Μαύρου*. Εὐτυχῶς δὲ ἡ ἐλλόγιμος διευθύντρια τῶν Ἀρχιγενείων κ.Ζωὴ Ματσιώνη πάσῃ δυνάμει ἐνθαρρύνει τὴν μοναδικὴν ταύτην μουσικοφιλίσν τῆς Σχολῆς.

Συγχαρητήρια ἅμα δὲ καὶ εὐχαριστήρια θερμὰ ἐκφράζομεν εἰς τὰ ἐνθουσιώδη μέλη τῆς διοργανωτικῆς ἐπιτροπείας τῆς ἐκδρομῆς κ. κ *Γ. Τσαμπατζῆν*, *Γ. Τζιβανόπουλον* καὶ *Γ. Χωραφιάδην* διὰ τὴν εὐγενῆ αὐτῶν προθυμίαν, ὡς καὶ εἰς τὸν ἀξιότιμον μουχτάρην τῆς χώρας κ. *Κ. Βεϊκον* καὶ τὸν ἐκ τῶν προὐχόντων κ *Χατζῆ Θεοφίλου*, οἱ ὁποῖοι ἀκούραστοι πάντοτε παντοιοτρόπως διηυκόλυναν τοὺς ἐκδρομεῖς. Ἡ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν δὲ τοῦ κ. *Ξύνδα* λαμπρὰ ὀρχήστρα τοῦ «Ἀχιλλέως» τοῦ Τζιβαλίου, πολλαχῶς κετὰ ἐπιτυχῶς. Τὸν Ἱππόλυτον ὑπεδύθη λίαν ἐπιτυχῶς ὁ κ. Ι. Ραπτόπουλος. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ δράματος ὁ κ. Κ. Τσολαϊνὸς ἀπήγγειλε συγκινητικώτατον μονόλογον ἀποχαιρετισμοῦ, ἐνθουσιάσας τὸ κοινόν.

Εὖγε εἰς τοὺς φιλαρχαίους ἕλληνας μαθητὰς τοῦ Ἀμερικανικοῦ Κολλεγίου διὰ τὴν πρὸς τὰ προγονικὰ ἀριστουργήματα ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν αὐτῶν.

Κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῆς Λαϊκῆς Σχολῆς *Μυτιλήνης* ἐψάλη ἐμμελέστατα ὑπὸ τῶν μαθητῶν ὕμνος πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν μάθησιν, μελοποιηθεὶς ἐπὶ ὡραίων στίχων τοῦ διδασκαλιστοῦ κ. Γ. Κατσούφρη ὑπὸ τοῦ μουσικοῦ κ. Α. Καλαματιανοῦ, ὅστις κατ' ἀπαίτησιν τοῦ ἀκροατηρίου

καὶ ἐπανελήφθη ἐν τέλει ὑπὸ τὰ παταγώδη χειροκροτήματα τῶν παρισταμένων.

Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Γυμνασίου *Μοναστηρίου* ἐδόθη μουσικὴ καὶ θεατρικὴ ἑσπερίς, ἧς αἱ εἰσπράξεις διενεμήθησαν ἐξ ἴσου μεταξὺ τοῦ μουσικοῦ ὁμίλου ἡ «Λύρα» καὶ τοῦ Γυμνασίου πρὸς πλουτισμὸν τῆς Ὀργανοθήκης. Τῆς ἑσπερίδος τὸ μουσικὸν καὶ θεατρικὸν μέρος διεξήγαγον φιλότιμα τῆς «Λύρας» μέλη, διεκπεραιώσαντα αὐτὸ ἀμέμπτως. Ἡ συρροὴ τῶν φιλομούσων ὑπῆρξεν ἀθρόα, ὁ καλλωπισμὸς τῆς αἰθούσης πλήρης καὶ ἡ ἐπιτυχία τελεία, ὀφειλομένη καὶ εἰς τὴν ἐνδελεχῆ καὶ ἄοκνον ἐργασίαν τοῦ ἀρχιμουσικοῦ κ. Α. Σπάθη.

Ἀσμένως ἀγγέλλομεν, ὅτι ὁ εὐφήμως ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φροντιστηρίῳ τῆς Ἀργυρουπόλεως διδάσκων τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν μουσικὴν ἐλλόγιμος κ. Θ. Χ. Παπαδόπουλος ἀναλαμβάνει νὰ διδάξῃ τὸ ἀναγκαῖον τοῦτο μάθημα, ἰδίως εἰς τοὺς διδασκάλους, καὶ εἰς ἐξωτερικοὺς μαθητάς.

ΕΞΩ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Ἐν *Ἑλλάδι*.—Ἐν τῷ Δημ. Θεάτρῳ παρεστάθησαν ὑπὸ τοῦ Ὠδείου «Τὰ ἀπρόοπτα τοῦ Ἔρωτος», γαλλικὴ ὀπερέττα διδαχθεῖσα εἰς τοὺς μαθητὰς ὑπὸ τῆς καθηγητρίας κ. Φεράλδη, μελετᾶται δὲ καὶ ἑτέρα δίπρακτος ὀπερέττα, ἡ «Ἔκπληξις τοῦ Ἔρωτος». Αἱ ἀθηναϊκαὶ ἐφημερίδες ἰδιαιτέρως τονίζουσι τὰς ἐπιτυχίσς τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τοῦ Ὠδείου. Ἀλλ' ἀνεξαρτήτως τῆς ἐπιτυχίας ἢ μὴ τοῦ ἔργου ἃς ἐπιτραπῇ καὶ ἡμῖν εὐλαβῶς νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι τὸ μοναδικὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ μουσικὸν Πανδιδακτήριον διὰ τῆς διδασκαλίας τοιούτων ἐλαφρῶν μουσικῶν ἔργων ἐκτρέπεται κατὰ παρασάγγας τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ σκοποῦ. Αἱ ὀπερέτται εἰς ποίαν βαθμίδα τῆς ὑψαλῆς τέχνης ἵστανται εἶναι γνωστόν. Ἄσκοπον λοιπὸν θεωροῦμεν τὴν ὑπὸ τοῦ Ὠδείου παράστασιν τοιούτων ἐλαφρῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνταποκρίνονται ποσῶς οὐ μόνον εἰς τὰς ἀληθεῖς μουσικὰς ἀνάγκας τοῦ Πανελληνίου, ἀλλ' οὔτε καὶ εἰς τὴν ἱερὰν θέλησιν τῶν μεγάλων αὐτοῦ εὐεργετῶν καὶ δωρητῶν, Συγγροῦ, Ἀβέρωφ, Ἀριστάρχη κτλ , οἱ ὁποῖοι διὰ τῶν μεγάλων καὶ ἡγεμονικῶν ὄντως δωρεῶν αὐτῶν ὠνειρεύθησαν τὴν ἀναβίωσιν τῆς ἀληθοῦς ἠθοπλαστικῆς καὶ ἐθνοπλαστικῆς μουσικῆς, τῆς ὑπὸ τῶν μεγάλων ἡμῶν προγόνων τὸ πρῶτον καλλιεργηθείσης καὶ ἀνὰ τὴν ὑφήλιον διαδοθείσης.

★ Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία Ἀθηνῶν ἀπεφάσισεν ἐνέργειαν ἀνασκαφῶν ἐν τῷ παρὰ τὴν Ν. Α. ἄκραν τῆς Ἀκροπόλεως ὑποτιθεμένῳ Ὠδείῳ τοῦ Περικλέους. Ἐν τέλει δὲ συνεζήτησε καὶ περὶ λεπτομερειῶν, ἀναγομένων εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς 75ετηρίδος της κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, ὅτε διδαχθήσεται καὶ ἀρχαῖόν τι δρᾶμα ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Διονύσου.

★ Ὁ ἐγκαταλελειμμένος ἐκεῖνος λόφος, ὅστις ἐφιλοξένησε τὸν Οἰδίποδα μὲ τὴν κόρην του Ἀντιγόνην, καὶ ἔχει τώρα ὡς μόνον στόλισμα φιλελλήνων μνημεῖα, πρόκειται νὰ τιμηθῇ ἀναλόγως τῆς ἀξίας του, ὄχι μόνον τῆς ἱστορικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς φυσικῆς. Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων σκέπτεται νὰ τὸν μεταβάλῃ εἰς ὡραιότατον πάρκον.

★ Ἐν τῷ Σταδίῳ ἐγένετο γυμναστικὴ ἐπίδειξις τῶν στεφανηφόρων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῶν ἀθηναϊκῶν σχολῶν μετὰ ἐθνικῶν χορῶν καὶ ἐθνικῶν ᾀσμάτων. Μικραὶ Ἀρσακειάδες, ἐνδεδυμέναι ὡς βλαχοποῦλαι, ἐχόρευον μετ' ἐπιτηδιότητος ἐθνικοὺς χορούς. Προσέρχονται καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς Μεταξᾶ μὲ ἐνδυμασίας εὐζώνων, οἱ ὁποῖοι, μετὰ τὰς ἀσκήσεις, ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν δημοτικῶν μελῳδιῶν τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς χορεύουσι καθ' ὁμίλους μὲ χάριν Ρουμελιώτου ἐθνικοὺς χορούς.

★ Ὁ Σύλλογος «Τέχνη», εἰς τὰ πολυπληθῆ μέλη τοῦ ὁποίου συγκαταλέγονται ὅλοι οἱ ἐξέχοντες εἰς μόρφωσις ἄνδρες καὶ κυρίαι, κυριώτατον σκοπὸν ἔχων τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὡραίων τεχνῶν καὶ ἰδίᾳ τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν γνησίων δημοτικῶν ᾀσμάτων καὶ τῶν ἑλληνικῶν χορῶν, παρουσίασεν εἰς τὸ Δημοτικὸν θέατρον τὰς λαμπρὰς ἀπαρχὰς τῆς ἐργασίας του. Ὁ Σύλλογος «Τέχνη», ἐγκολπωθεὶς τὸ προοδευτικὸν καὶ ἐθνικὸν ἔργον τοῦ χοροδιδασκάλου κ. Ἀνδρεοπούλου, εἰργάσθη ὑπερανθπώπως καὶ παρουσίασεν εἰς τὸ ἔκπληκτον ἀθηναϊκὸν κοινὸν ἓν σύνολον ἁρμονικόν, καλλιτεχνικὸν καὶ ὡραῖον.

Κυρίαι καὶ δεσποινίδες ἀρίστων οἰκογενειῶν τῶν Ἀθηνῶν, ἐφορεύουσαι ἐπὶ τῆς ὅλης χορευτικῆς ἑορτῆς, συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀπαράμιλλον διεξαγωγὴν τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτῆς πανηγύρεως, ἡ ὁποία ὡς κᾶτι τι μαγευτικὸν κατώρθωσε νὰ φέρῃ πρὸ τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου ἕνα ὠκεανὸν ἑλληνικῆς μελῳδίας, ἑλληνικῆς εὐγραμμίας καὶ εὐκαμψίας. (Σχετικὴν εἰκόνα ἴδε ἐν σελ. 168.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Δ. Καλογερόπουλος εἶνε ἄξιος θερμῶν συγχαρητηρίων διὰ τὰς εὐγενεῖς ταύτας καὶ ὄντως ἑλληνοπρεπεῖς προσπαθείας του.

★ Ὁ μουσουργὸς κ. Θεόφραστος Σακελλαρίδης παρέδωκεν ἕτοιμον πρὸς παράστασιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Μελόδραμα τὸ νέον του ἔργον. Φέρει τὸν τίτλον τὸ «Στοιχειωμένο γεφύρι». Τὸ λιμπρέττο ἀνήκει εἰς τὸν κ. Γ. Τσοκόπουλον. Ἡ ὑπόθεσίς του λαμβάνει χώραν εἰς τὰ περίχωρα τῶν Ἀθηνῶν, ἡ δὲ μουσική του, ὡς ἐκ τῆς ὑποθέσεώς του ταύτης, ἔχει ἄφθονον ἑλληνικὸν χρῶμα.

★ Ὁ ἐν τῷ Ὠδείῳ καθηγητὴς τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς κ. Κ. Ψάχος ἑώρτασε τὴν 25ετηρίδα τῆς διδασκαλίας του, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ οἱ μαθηταί του τῷ προσέφερον ὡραῖον ἀγαλμάτιον ὡς ἀναμνηστικὸν δῶρον καὶ προσεφώνησαν αὐτὸν καταλλήλως.

Καὶ ἡ «Μουσικὴ» ἀπευθύνει θερμὰ συγχαρητήρια τῷ μελετηρῷ καθηγητῇ διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς πατρίου μουσικῆς ἐνθουσιώδεις αὐτοῦ προσπαθείας.

★ Ἐδόθη εἰς τὸ Δημοτικὸν Θέατρον Πειραιῶς ἡ παράστασις τοῦ Ὠδείου Πειραιῶς μὲ τὴν «Ἠλέκτραν», ἣν ὑπεδύθη ἡ κ. Φωφὼ Γεωργιάδου. Ὁ κ. Ν. Μαυρομιχάλης, ἐπίτιμον μέλος καὶ καθηγητής, εἰς ὃν ὀφείλεται ἡ ἵδρυσις τοῦ δραματικοῦ τμήματος ἐν τῷ Π. Ὠδείῳ, εἶνε ἄξιος συγχαρητηρίων διὰ τοὺς ἀτρύτους κόπους, οὓς κατέβαλε πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου.

★ Ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς ὀπερέττας κ. Λαγκαδᾶ ἐπαίχθη εἰς τὸν Βόλον ἡ «Ὡραία βοσκοπούλα», νέα ἑλληνικὴ ὀπερέττα μὲ ἐθνικὰς ἐνδυμασίας, ἔργον τοῦ μουσικοδιδασκάλου κ. Μαστροκίνη.

★ Ὁ Γερμανὸς Αὐτοκράτωρ πρὸ τοῦ ἀναχωρήσῃ ἐκ Κερκύρας ἐζήτησε τὴν ἐκτέλεσιν ἑλληνικῶν χορῶν μετ' ᾀσμάτων ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν μουσικῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς. Οἱ χωρικοὶ τοῦ Γαστουρίου πληρέστατα ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Α. Μ.

Ἐν Αἰγύπτῳ.—Κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῆς γυμναστικῆς τῶν ἑλληνικῶν σχολείων Ζαγαζικίου διὰ πρώτην φορὰν ἐδιδάχθησαν καὶ οἱ ἐθνικοὶ χοροί, τοὺς ὁποίους ἐχόρευ-

σαν αἱ μαθήτριαι μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ εὐστροφίας, τὸν μὲν Καλαματιανὸν τῇ συνοδείᾳ τῆς φιλαρμονικῆς, τὸν δὲ τοῦ Ζιλόγγου τραγῳδοῦσαι τὸ ᾆσμα «Στὴ στεργιὰ δὲν ζῇ τὸ ψάρι» τῶν ἀθανάτων Σουλιωτισσῶν.

★ Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἱδρύθη ἑλληνικὴ δραματικὴ Σχολὴ ὑπὸ τὸν τίτλον «Σοφοκλῆς». Ἱδρυταὶ αὐτῆς εἶνε νέοι καλῶς μορφωμένοι καὶ τῶν καλλιτέρων οἰκογενειῶν τῆς ἑλληνικῆς παροικίας. Ὁ σκοπὸς τῆς σχολῆς εἶνε ἡ ἀνάδειξις σὺν τῷ χρόνῳ ἠθοποιῶν ἀνταξίων τῆς ὑψηλῆς των ἀποστολῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ἑλληνικῆς Σκηνῆς.

★ Ὁ Ἕλλην ποιητὴς κ. Γ. Κελεπούρης ὡμίλησεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου «Αἰσχύλου» Ἀλεξανδρείας περὶ τῶν ἑλληνικῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων, χορὸς δὲ μουσικῶν ἀνέμελψε διάφορα ἐκλεκτὰ ᾄσματα. Ἐν τῇ ἑσπερίδι ταύτῃ παρέστη καὶ ἡ Α. Θ. Μ. ὁ Πατριάρχης κ. Φώτιος.

Ἐν *Ρουμανίᾳ*. — Εἰς τὴν Ρουμανίαν ἐθριάμβευσε πάλιν ὁ κ. Σαμάρας. Ἐπαίχθη τὸ νέον του μελόδραμα «Μπὲλ Ἴσλ» καὶ τὸ ἀκροατήριον ἀπεθέωσε τὸν ἕλληνα μουσουργόν.

Ἐν *Αὐστρίᾳ*. — Ὑπὸ τοῦ μελοδραματικοῦ θιάσου Βιέννης παρεστάθη τὸ ἔργον τοῦ ἕλληνος μουσουργοῦ Εὐλαμπίου, τὸ ὁποῖον πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος ἐπαίχθη μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας καὶ ἐν Λειψίᾳ. Ὁ μουσουργὸς Εὐλάμπιος εἶνε, ὡς πληροφορούμεθα, μέλος τῆς γνωστῆς ἐν Ναυπλίῳ οἰκογενείας.

Ἐν *Ἀμερικῇ*. — Αἱ συναυλίαι τῆς Ἀθηναϊκῆς Μανδολινάτας ἐξακολουθοῦσιν ἐν διαφόροις πόλεσι τῆς Ἀμερικῆς, συγκινοῦσαι οὐ μόνον τοὺς ὁμογενεῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἀμερικανούς. Ἐν *Πρόδιβενς* ὁ διευθυντὴς τῆς Ὄπερα Χάουζ τοσοῦτον ηὐχαριστήθη, ὥστε ἐπρότεινεν εἰς τὴν Μανδολινάταν νὰ δώσῃ καὶ δευτέραν συναυλίαν ἐντὸς τῆς Ὄπερας, τὴν διοργάνωσιν τῆς ὁποίας ἀνέλαβεν αὐτὸς ὁ ἴδιος. Ἐν *Νασσούᾳ* δὲ τὴν ἡμέραν τῆς συναυλίας οἱ ὁμογενεῖς καταστηματάρχαι, ἐκτιμῶντες τὴν ἐξυψώσασαν τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα Μανδολινάταν, εἶχον κλείσει καὶ τὰ καταστήματά των! Ὁπόσον ἰσχυρὰ εἶνε ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς ἐπὶ τῶν ἱπομεμακρυσμένων ἐκείνων ὁμαιμόνων ἀδελφῶν μας, οἱ ὁποῖοι ἐνθυμοῦνται οὕτω τὴν πάτριον γῆν ὑπὸ τὴν πλέον εὐγενῆ καὶ συγκινητικὴν αὐτῆς μουσικὴν μορφήν! Ὁ ἑλληνικὸς δὲ ἀμερικανικὸς τύπος μετὰ χαρᾶς καὶ συγκινήσεως παρακολουθεῖ ἑκάστοτε τὰς συναυλίας ταύτας τῆς Ἀθηναϊκῆς Μανδολινάτας, διότι ἐξ ἀφορμῆς αὐτῶν τιμητικώτατα ἐκφράσεις καὶ κολακευτικώτατοι ἔπαινοι ἀκούονται ἐκ μέρους ἐπισήμων Ἀμερικανῶν διὰ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ των ὁμογενεῖς καὶ δι' ὅλον ἐν γένει τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος. Πότε ἄρά γε ὁ ἑλληνισμὸς θὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν ἐξέχουσαν αὐτοῦ καὶ μάγον καλλιτεχνίαν ὡς μεγάλην ἐθνικὴν δύναμιν;

★ Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Γ. Κόλλια ἤρξατο ἐν Ἀγίῳ Φραγκίσκῳ ἀπό τινων ἡμερῶν λειτουργοῦσα Σχολὴ Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Ἡ Σχολὴ αὕτη λειτουργεῖ ὑπὸ τύπον Συνδέσμου μὲ μηνιαίαν συνδρομὴν μέχρις ἑνὸς δολλαρίου πρὸς συντήρησιν τῆς Σχολῆς, ἥτις θὰ περιλάμβάνῃ καὶ βιβλιοθήκην μὲ διάφορα ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἱστορικὰ βιβλία.

Ἡ «Μουσικὴ» θερμῶς συγχαίρει τῷ ῥέκτῃ κ. Γ. Κόλλιᾳ διὰ τὸ εὐγενὲς καὶ ἐθνοπρεπὲς ἔργον του.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΟΙΚΟΥΣ ΛΑΟΥΣ

Ἡ συναυλία τῶν ἀρμενικῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων, περὶ ἧς διὰ μακρῶν ἐγράψαμεν τὰ δέοντα ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει, ἐπανελήφθη καὶ πάλιν ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν Μνηματακίων ἐν μέσῳ πυκνοῦ πλήθους Ἀρμενίων, ἐν οἷς καί τινες κληρικοί. Εἰς τὰ ᾄσματα εἶχον προστεθῇ καὶ νεώτερά τινα, τὰ ὁποῖα ἄπαντα, ὡς καὶ πρότερον, ἐψάλησαν ἄνευ συνοδείας ὀργάνων ἐν πολυφωνικῇ ἁρμονίᾳ. Ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν Ἀρμενίων ὑπῆρξε τοσοῦτον μέγας, ὥστε εἷς ἐκ τοῦ ὑπερῴου διὰ συγκινητικοῦ λόγου ἐνθέρμως προσεφώνησε τὸν κληρικὸν διευθυντὴν καὶ διοργανωτὴν τῆς συναυλίας Πανιερ. Κομιδὰς Βαρταμπὲτ διὰ τοὺς ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἀρμενικῶν ᾀσμάτων ἀτρύτους αὐτοῦ κόπους καὶ προσπαθείας. Τὸ ὑλικὸν προϊὸν τῶν συναυλιῶν τούτων θὰ διατεθῇ πρὸς ἵδρυσιν *Ἀρμενικοῦ Ὠδείου* ἐν Κωνσταντινουπόλει. Εὐχαρίστως πληροφορούμεθα, ὅτι ἡ συλλογὴ τοῦ διαπρεποῦς ἀρμενίου κληρικοῦ ἐκδοθήσεται λίαν προσεχῶς ὑπὸ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ πλουσίων Ἀρμενίων.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ὑπὸ τοῦ εὐφήμως γνωστοῦ ὁμογενοῦς καλλιτέχνου κ. Κίμωνος Μπέλλα ἐξεδόθη ὁ **«Μουσικὸς τετράχορος»**, μουσούργημα δηλαδὴ συντεθὲν ἐπὶ τῇ βάσει μουσικῶν ᾀσμάτων, ὑπὸ νεωτέρων Ἑλλήνων ποιηθέντων καὶ μελοποιηθέντων. Οἱ τοῦ κλειδοκυμβάλου χειρισταὶ πρέπει νὰ θεωρήσωσιν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς ἐπὶ τῇ ἀποκτήσει τοῦ ὡραίου τούτου μουσουργήματος τοῦ φίλου ἕλληνος συνθέτου, ἐν ᾧ ὡς ἐν ὡραίᾳ μουσικῇ ἀνθοδέσμῃ μετὰ πολλῆς τῆς τέχνης συναρμόζονται τὰ ἐνθουσιωδέστερα σύγχρονα ἐθνικὰ μέλη, τὰ παρορμῶντα τὸ φρόνημα πρὸς τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη.

ΤΑ ΠΕΡΙΦΗΜΑ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΑ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ
HOFFMANN PIANOS

***Ἡ «Μουσικὴ» ἰδιαιτέρως συνιστᾷ εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς ὡς καὶ εἰς τὰς ὁμογενεῖς οἰκογενείας τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν τὰ περίφημα κλειδοκύμβαλα* Hoffmann *τοῦ Βερολίνου, τὰ διακρινόμενα διὰ τὴν ὑστερεότητα, τὸ ἠδύφωνον καὶ τὴν εὐθηνίαν αὐτῶν. Ἡ κατασκευὴ αὐτῶν γίνεται μὲ τὰς νεωτάτας τελειοποιήσεις τῆς πολυχόρδου ὀργανοποιΐας, διὰ τὸν τρόπον δὲ τῆς ἀγορᾶς αὐτῶν γίνονται πολλαὶ καὶ ἐξαιρετικαὶ εὐκολίαι, ἱκανοποιοῦσαι πάντων τὰς ἀπαιτήσεις. Ἡ τιμὴ αὐτῶν 750 φράγκα καὶ ἄνω. Τὰ κλειδοκύμβαλα Ὄφφμαν παρέχονται ὅλως διόλου καινουργῆ.*

Πλείονες πληροφορίαι εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Διευθύνσεως τῆς «Μουσικῆς» (Πέραν, ὁδὸς Ἀχὴρ ἀρ. 41).

ΔΗΛΩΣΙΣ

Πᾶσα περὶ τῆς διεκπεραιώσεως τοῦ Περιοδικοῦ παρατήρησις δέον νὰ γίνηται ἐνιὸς δύο τὸ πολὺ μηνῶν.

Ὑπεύθυνος Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΣ — Τύποις ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΕΡΑΡΔΩΝ